

Broj 109. listopad, 2015.

GLASNIK

KOTORVAROŠKOG KRAJA

Bože, gdje si ti u mom životu?

Bog često sebi u našem životu odabire divna skrovišta; tamo gdje ga ne bismo naslućivali: neku bolest, osamljenost, bolna spoznaja naših granica, siva svakidašnjica, teret neko čovjeka...neka odluka, neki susret, neka čežnja...On se skriva, a mi smo pozvani da ga tražimo. Gdje god se krio, uvijek nam je blizu! Počnem li ga tražiti, on će mi dati znak, tek površni, što se pojavi samo za trenutak; za jedan slični trenutak on odaje sebe...Znakovi što nam ih on daje upustimo li se u traganje za njim, tu, gdje se on skriva u našem životu, ti znakovi-kako oni izgledaju? Ja to ne znam ali vjerujem da imaju nešto zajedničko s nekom vrsta mira koji ulazi u nas u trenutku kada ih primamo.

Johannes Bours

Izdavač:

*Župni ured Rođenja B. D. M.
78220 Kotor Varoš
Tel./fax: 051 785 050
E-mail: mladi-kotorvaros@blic.net
www.kotorvaroskadolina.com*

Redakcija: *Viktorija Barišić,
Luca Koroman, fra Anto Šimunović,
fra Petar Karajica,
fra Marko Bandalo, fra Stipo
Karajica, fra Stipo Marčinković*

Glavni urednik:
Fra Anto Šimunović

Tehnička obrada:
Viktorija Barišić

Tiraž: *500 primjeraka*
Tiska: *"ART Print" Banja Luka*
Časopis izlazi dvomjesečno
Primjerak besplatan

Rokovo 2015.

Uz proslavu Božića i Uskrsa proslava Uznesenja Blažene Djevice Marije i sv. Roka je najveći godišnji događaj ove naše lijepe kotorvaroške doline. Za proslavu ovih svetkovina pripremali smo se devetnicom i trodnevnicom. Započeli smo devetnicu na blagdan precbraženja Gospočinjega u Kotor Varošu a završili trodnevnicom u Sokolinama. Pratilo nas je toplo vrijeme, samo uoči Večere Gospe zaprijetila je kiša. Ove godine stigla nam je mala ali vrijedna skupina hodočasnika iz Jajačkog kraja noseći hodočasnički križ koji je prije osam godina krenuo s hodočasnicima iz kotorvaroškog kraja sv. Ivi i vraća se s hodočasnicima iz jajačkoga kraja sv. Roku.

Na sami dan Velike Gospe imali smo lijepo vrijeme. Bilo je oko 4000 hodočasnika na Sokolinama. Pučku sv. misu predvodio je fra Niko Petonjić, župnik iz Sivše – Usora. Za vrijeme te mise imali smo i proslavu sakramenta krštenja na Sokolinama-znak života Crkve i župe.

Istog dana u 18.00 sati na Rokovu groblju je bila misa uočnica sv. Roku. Iako je kiša malo zaprijetila nije omela one koji su bili na sv. misi, koju je predvodio fra Vuk Buljan, voditelj Hrvatske katoličke misije u Koelnu u Njemačkoj.

Na dan Sv. Roka vrijeme nas je idealno poslužilo. Bilo je ugodno i povremeno oblačno, mirisalo je i na kišu koja je tek u večernjim satima pala. Mnštvo vjernika i hodočasnika slilo se na Rokovo groblje. Bogu hvala, nije bilo nekih ozbiljnih problema, pa ni većih zastoja u prometu. To treba zahvaliti i samim prometnicima i redarima koji su odradili svoj posao profesionalno. Svetu misu predvodio je fra Stipo Alandžak, odgojitelj u Franjevačkoj klasičnoj gimnaziji u Visokom i ravnatelj u konviktu u Visokom.

Lijepo nas je u misi vodio i sokolio pozivajući nas da poput sv. Roka budemo osjetljivi za drugoga i njegove potrebe jer tek u drugome mi susrećemo Krista.

Na kraju mise župnik je podsjetio vjernike uz ostalo i na svoj jubilej – 25 godina svećeništva, ali i na jubileje u sljedećoj, 2016. godini. Fra Pero i fra Stipo Karajica slaviti će 25. godišnjicu svećeništva 14. kolovoza a fra Marko Kovačić svoju 50. godišnjicu u župnoj crkvi u Kotor Varošu. Vjerujem da je većina vjernika na odlasku iz svetišta obećala doći dogodne, i sljedećih...

fra Anto Šimunović

Večer domaće kuhinje

U utorak 25.08.2015. godine na gradskom trgu u Kotor Varošu je održana gastro manifestacija i prezentiranje domaće kuhinje. Tradicionalno i ove godine je sudjelovao naš Župni ured. Prema ocjeni žirija, najljepše ureden štand na gastro prezentaciji imala je

Islamska vjerska zajednica, najraznovrsniju ponudu Rimokatolički župni ured, dok je Pravoslavna crkvena općina Kotor Varoš imala najoriginalniju etno trpezu. Žiriju smo ponudili više od 30 jela. Našao se tu svih vrsta čita, punjenih paprika, bungura, uštipaka, suhog mesa, raznih vrsta kolača i slastica. Uz sve to imali smo i bijelo i crno vino banjolučke biskupije a našo se i rakije i višnjevače.

Žene koje su sudjelovale: Ivka, Mira, Borka i Milijana Iuričević, Dragica Jelušić-Makedonka, Luce Marković, Mandica Mandušić, Janja i Viktorija Barišić, Slavica Stipičić, Ankica Verić, Mira Petričević, Klara Nikolić, Miladička Marković, Ivka Vidović, Štefica Kovač, Anđa Tomić.

Simboličan iznos od 100 KM koje smo osvojili donirali smo u Kruh sv. Ante. Ne moramo naglašavati da je degustacija bila uspješna, na stolovima nije ništa ostalo, hrana je bila izvrsna, sve se pojelo, a mi smo zbog tog baš zadovoljne i sretno. Bila je samo šteta što je to bio radni dan pa je posjetitelja, u odnosu na ranije godine, bilo znatno manje, ali obzirom na vrijeme opet je sve super prošlo. Manifestacija „Večer domaće kuhinje“ održana je u okviru „Kotorvaroškog kulturnog ljeta“, koje su organizirali Centar za kulturu i informiranje i općina Kotor Varoš u suradnji s Ministarstvom prosvjete i kulture Republike Srbije.

Zahvaljujemo svim sudionicama, a do sljedeće godine smišljat ćemo još bolju i raznovrsniju ponudu.

Viki

Hodočašće Kaptolčana u Kotor Varoš

Ponekad se pitam postoji li mjesto na kugli zemaljskoj u kome se nije nastanio bar jedan Kotorvarošanin!? Čini mi se po svim kontinentima. Netko u šali reče: „Dobro smo raspoređeni.“ Uistinu jesmo. Raspoređiše nas tamo „reki“ koji se sami od sebe otuđiše, pa nas, kotorvarčške Hrvatce, prisiliše na odlazak. Ne želim se osvrutati na ono što je bilo već zapitati se: „Kako moji Kotorvarošani žive danas, što osjećaju prema svome zavičaju, jesu li se otuđili ili još ljube zemlju svojih predaka? Stide li se svoga podrijetla i svojih korijena ili s ponosom govore tko su i odakle su?“

U Slavoniji, podno Papuka, smjestila se općina Kaptol. S jedne strane Papuk, s druge Zlatna dolina. Mjesto je to koje šezdesetih i sedamdesetih godina prošloga stoljeća naseliše mnogi Kotorvarčani. Mjesto je to u kojemu nađoše utočište i izgradiše svoj novi dom i mnogi koji bijahu prognani devedesetih godina za vrijeme srpske agresije na Kotor Varoš.

Žive tu već dvadeset i više godina. I ja sam jedna od njih. Iz zavičaja smo protjerani 4. rujna 1995. i sigurnost smo potražili u ovom lijepom pitomom mjestu. Mještani su nas prihvatili, a na usnama im se čitalo pitanje, isto ono pitanje iz Knjige Otkrivenja: „Tko su i odakle dolaze ovi?“ (Otk 7,13) Usudujem se odgovoriti kao sveti Ivan u istoj knjizi: „Ovo su oni što dolaze iz nevolje velike. Oprali smo i „ubijelili“ svoje haljine i u krvi, i u znoju, i u suzama, ali i u čežnji za domom koja ne prestaje, nego svejača postaje.

Ljubav je to koja sve više i više raste. U ovih dvadeset godina postala je tolika velika da sam je morala podijeliti s onima koji su upoznali nas Kotorvarčane, ali nikada nisu bili u našem kraju.

I evo ideje: kaptolskog župnika i župni zbor odvesti u naš lijepi kraj. Ja predložila, a oni jedva dočekali. Očito se sazrelo i moje i njihovo vrijeme.

U subotu, 5. rujna 2015., prečasni Josip Klarić, župnik u Kaptolu i još trideset župljana, zborša (a među njima i moja malenkosti autobusom krenusmo prema Bosni.

Po ulasku u Bosansku Gradisku prisjetismo se mučeničke smrti vlč.

Kazimira Višatickog ubijenog 18. 11. 2004. Simboličan nadnevak! Dan pada Vukovara 1811! Pitam se može li nestati vjera i narod tamo gdje mučenička krv nevirih natapa zemlju?! Potom stigosmo u Banju Luku, grad blaženog Ivana Merza, za Kaptol posebno važnoga jer njegove relikvije nađoše svoje mjesto u oltaru kaptolske župne crkve. I eto još jedne čvrste niti koja povezuje Kaptol i Bosnu! Ne samo doseljenici već i blaženici. Usliedio je obilazak banjalučke katedrale sv. Bonaventure. Vlč. Pero Ivan Grgić govorio nam je o povijesti biskupije i stajao u kojem se ona danas nalazi. Forazni podatci. Stado raspršeno diljem svijeta. Ostala je tek nekolicina sa svojim neumornim pastirima.

U samostanu Marija Zvijezda, kod banjalučkih trapista, ista slika. Zidine prkose vremenu, ali naroda nema. Posebno nas se dojmila vedrina i jednostavnost brata Franje, redovnika koji nas je proveo kroz crkvu i samostan. Pozitivan primjer kako čovjek ne smije posustati i ne smije se predati na koliko vremena bila teška. Vjera najbolje raste i jača u teškim vremenima.

Na putu prema Kotor Varošu svratili smo u Presnače, Biskupijsko svetište svete Terezije od djeteta Isusa i mjesto mučeničke smrti vlč. Filipa Lukende i sestre Cecilije Grgić. Sadašnji župnik, vlč. Ivica Božinović

upoznao nas je s tragičnim događajima koji su zadesili taj kraj. Od 1900 župljana, koliko ih je bilo prije rata, sada ih je oko 120. Obišli smo i spomen sobu presračkih mučenika. Bio je to posebno težak trenutak za sve nas: Stajati na mjestu gdje je prolijevana nevinna krv. Neopisiva energija kojom odiše seba. Suze idu same, a srce zna da su oni, koji su tu pali, visoko uzdi-gnuti. Na usnama molitva: „Presnački mučenici, molite zanas.“

U tišini nastavljamo svoje putovanje. Ulazimo u kotorvarošku župu. Vozimo se kroz Podbrđe, Zabrđe, Slatinu, a meni tolika toga na srcu. Puno im toga želim reći, ali glasa nema. Steglo oko srca. Poneku sam uspjela izgovoriti. Kad zabljesnuše tornjevi naše kotorvaroške ljepotice, sv. zamukoše. Izenadi ih ljepota i velebnost župne crkve Rođenja BDM. Mislim u sebi: „Čekajte, da joj vidite unutrašnjost!“ Smogoh snage opisati im neke od grozota koje zadesiše ovaj kraj: paljenje župne crkve, miniranje tornjeva, progon naroda... Gledati župnu crkvu kako gori bio je jedan od najtežih dana u mom životu. Što god rekla ili napisala neće ni približno opisati bol koju osjetih u srcu kad sa svoje Baščine vidjeh dim koji se uzdizao iznad crkve. Slika koja se ne može izbrisati. Potom nastavismo put prema Sokolinama, župi Uznesenja BDM.

Prolazeći kraj tvrđave Hrvoja Vukčića Hrvatinića, govorim im o neustrasivosti toga vojvode, ali i o hrabrim braniteljima koji 1992. pružile otpor agresoru. Život dadoše da bi drugi život imali. Hvala im! Na Sokolinama poseban doček. Fra Marko Bandalo, župnik sokoljski i fra Anto Šimunović, župnik kotorvaroški ponosno stoje pred crkvom. Zvono s tonja odjekuje pustinjama i pozdravlja one koji izdaleka dođoše vidjeti ovaj ljepi kraj. Župa u kojoj nema niti jednoga župljanina, od njih 1800 koliko ih je bilo prije rata. Molitva u crkvi, a potom ručak pod starom sokoljskom lipom. Rekoše Kaptolčani da nisu bili u ljepšem „restoranu“. A meni srce raste pa sve mislim „Ni ja.“ I opet one biblijske riječi „Lijepo nam je ovdje biti... Ali moramo dalje, vori o stradanju župe, o tome kako izgleda vjerski život onih tidesetak župljanaka koji ostođoše u Vrbanjcima.

A onda konačno ono što sam najviše čekala: Dolazak u moju Bašćiru. Nadomak sela ostavljamo autobus jer je put za njega preuzak. Ali spremni Bašćinci, koji su čak iz Zagreba potegnuli kako bi dočekali ovaj narod, čekaju s autima. Presjedamo i odlazimo do Špilje odlaska i nade u povratak. Mjesto je to s kojega je 17. 10. 1995. krenula povorka

Hrvaća i muslimana. Najveći egzodus u povijesti kotorvaroškog kraja. I moja dva brata su bila u toj koloni, moji susjedi, rodbina, prijatelji i poznanici. Ostala nas je samo nekolicina koja je i sama bila prognara 1995. Stojimo pred Gospinom Špiljom, častimo ju pjesmom, a kiša, koja se spustila, kao da je željela isplakati bol koja se svih tih godina nakuplja u srcu. Bože, koliko simbolike u ovom času!

I, na kraju šecer. Misa u Kotorvaroškoj ljepotici, prvi dan trodnevice Maloj Gospi. Ulazimo u crkvu od čije ljepote zastaje dah. Gledam svoje Kaptolčane koji očito nisu očekivali nešto ovako veličanstveno. Šutim i smješkam se. Mislim usebi „Čekajte, još će osjetite akustiku.“ Misu je predvodio naš kaptolski župnik u koncelebraciji s kotorvaroškim ujacima (tako naime u Bosni, još od tarskih vremena, zovemo fratre). Na misu pjeva kaptolski zbor kojim ravnava Josip Praž, kaptolski župljanin, u kotorvaroški sin. Crkvom odzvanjaju nječi ulazne pjesme Hvaljen Isus Marijo, himne ovoga kraja. U tome se trenutku svi stopismo u jedno. Jedno stado - jedan Pastir. Tako bi uvijek trebalo biti. U propovijedi prečasn

nam Josip nastoji približiti lik Blažene Djevice Marije. One koja se svih ovih godina žalostila i veselila zajedno s nama. Nakon mise upriličili smo i prigodan koncert za one koji su bili na misi. Mala je to skupina jer od 10700 Hrvata koliko nas je bilo prema popisu iz 1991., sada ih je tek dvjestotinjak. Ali ona nekolicina, koja je došla na misu, bila nam je najbolja publika. Zbog svoje snage i ustrajnosti zavrijedili su i više od onih nekoliko pjesama koje smo im otpjevali. Po završetku koncerta uslijedilo je druženje prec župnim stanom. Zajednička okuplja i rastanak na koncu ovog prelijepa dana. Puni dojmovi ostavljamo Kotor Varoš sigurni da ćemo uskoro opet doći. Jer tko jednom dođe u kotorvaroški kraj, ne može a da se opet ne vrati.

Na kraju, hvala ti Bože što si mi dao srce dovoljno veliko da u nje stane i moj Kotor Varoš i moj Kaptol. Život mi je puno ožiljaka ostavio, puno mi je uzeo, ali mi je još više dao. Nevu župu i nevu župljane spremne da sa mnom podijele i moje boli i moje radosti. Lijepo je imati takvu obitelj. Hvala im!

*Ljubica Majur,
vjeroučiteljica u župi Kaptol*

Susret naše župljanke s Predsjednicom Republike Hrvatske 12.9.2015. godine u Banjoj Luci

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar-Kitarović, u sklopu višednevnoga državničkog posjeta Bosni i Hercegovini, boravila je u Banjoj Luci gdje je posjetila i Opću gimnaziju Katoličkog školskog centra "Bl. Ivan Merz" na, za tu školu, povijesni član

Naime, točno prije deset godina, 12.9. 2005. otpočeo je nastavni proces i zazvonilo je prvo zvono u Općoj gimnaziji KSC-a u Banjoj Luci.

Hrvatsku predsjednicu s izaslanstvom na ulazu u zgradu Centra dočekali su ravnatelj KSC-a mons. Ivica Božinović i direktorica Opće gimnazije prof. Anđa Tomić, naša župljanica, dok je - u velikom školskom hodniku - pred okupljenim djelatnicima i učenicima, na ugodno iznenađenje i same predsjednice, gđu Grabar-Kitarović dočekala Mućra sova, maskota škole.

Također, je školu, zajedno s hrvatskom predsjednicom, pohodio i osnivač Katoličkog školskog centra "Bl. Ivan Merz" mons. dr. Franjo Komarica, s kojim se gđa Grabar-Kitarović, netom prije posjeta našem Centru, susrela i razgovarala u Biskupskom dvoru u Banjoj Luci.

A. T.

Dan Franjevačke provincije Bosne Srebrene

Franjevci Bosne Srebrene svake godine na blagdan Uzvišenja sv. Križa, zaštitnika Bosne Srebrene, s ave Dar Provincije, „Kapitul na rogožinama“ i obilježavaju Dan žrtava i mučenika Bosne Srebrene. Ove godine tom prigodom u ponedjeljak, 14. rujna u Franjevačkom samostanu sv. Križa na Kovačičima u Sarajevu okupilo se oko 120 franjevac. Uz upravu provincije načeln s provincijalom fra Lovrom Gavranom i njegovim zamjenikom fra Marijanom Karaulom, ra kapitul je sudjelovao generalni vizitator, hercegovački franjevac fra Iko Skoko.

Kapitul je počeo prikazivanjem petominutnog dokumentarnog filma o Bosni Srebrenoj i zazivom Daba Svetoga. Provincijal fra Lovro Gavran pozdravio je nazočnu braću i generalnog vizitatora te prenio im pozdrave, osobito biskupa franjevaca, banjalučkog pomoćnog biskupa Marka Semrena i biskupa južnoalbanske biskupije Vljora Hila Kasbashia.

Potom je dekan Franjevačke teologije u Sarajevu dr fra Vili Račmar predstavio encikliku pape Franje *Hvaljen huč* (*Ludete si*), objavljenu u svibnju ove godine.

Saslušavši raspravu o spomenutoj enciklici, vikar provincije Bosne Srebrene fra Marijan Karaula, govorio je o žrtvama i mučenicima Bosne Srebrene koja je od 1941. do 1945. godine izgu-

bila 57 svojih članova: 39 svećenika, jednog redovnika nesvećenika, devet studenata i osam đaka. Od tih 57 članova 41 je, pouzdano se zna, ubijen (24 svećenika, 8 studenata, 8 učenika i jedan brat nasvećenik), desetorica svećenika umrla su od pjegavog tifusa, a šestorica se svećenika i jedan bogoslov vode kao *nestali*.

U zatvoru je od 1945. do 1985. godine bilo devedeset i osam (98) članova Bosne Srebrene. Četvorica od njih - trojica svećenika i jedan student - bili su osuđeni na smrt i ubrzo strijeljani. Ostali su osuđivani na vremenske kazne od nekoliko mjeseci do doživotne robjije. Jedan svećenik umro je u zatvoru od posljedica neljudskog mučenja. U prvim godinama poraća još trojica bosanskih franjevaca nestala su bez ikakvog traga, a jedan je ubijen na sred ulice. Tako se ukupan broj žrtava Bosne Srebrene u Drugom svjetskom ratu i vremenu komunističke vladavine popeo na 66., rekao je kustos Karaula.

Nakon toga euharistijsko slavlje u crkvi sv. Nikole Tavetića u sklopu samostana predvodio je generalni vizitator fra Iko Skoko koji je u svom nagovoru, između ostaloga, poželio da se franjevci Bosne Srebrene što češće susreću, zajednički blaguju i zajednički se Bogu mole.

U popodnevnom vremenu održan

je *aktualni satna* kojemu je provincijal Gavran istaknuo važnost liturgije kao bogoslužja, osobito važnost zajedničke molitve kao što su one časoslovne molitve te konvertualne mise i pohod Presvetome. Ekonom fra Jozo Marinić govorio je o ekonomskom stanju u Bosni Srebrenoj. Ravnatelj Franjevačkog medijskog centra fra Janko Čuro predstavio je tiskarsku djelatnost Bosne Srebrene i istaknuo kako naklada Svjetla riječi raste. Ravnatelj Kruha sv. Ante i pročelnik Vijeća za pastoral i liturgiju fra Joso Orsolčić izvijestio je o misijama i pučkoj pobožnosti u župama Bosne Srebrene u kojoj ima, napomenuo je, oko 1.100 franjaša i 1800 članova franjevačkog svjetovnog reda. Ravnatelj Franjevačke klasične gimnazije u Visokom fra Zvonko Miličević govorio je o gimnaziji, sjemeništu, postulatori i konviktu u Visokom te Maloj ljetnoj školi i izgrađeni sportske dvorane. Župnik župe sv. Franje u Dobrinji kod Sarajeva fra Pero Karajica najavio je da će posveta nove crkve u njegovoj župi biti 3. listopada. Kapitul je završen molitvom i pozdravima provincijala i vizitatora.

Kapitul na rogožinama je bratski susret, susret trajne formacije i izmjenne informacija. Takve susrete ocrtao je utemeljitelj franjevačkog reda sv. Franjo. Pošto je ra susrete dolazilo mnoštvo braće, braća su tijekom dana sjedila na otvorenom prostoru, a po noći ležala i pokrivala se s pokrivačima ispletenim od rogožine po kojoj su ovakvi susreti, kapituli dobili ime.

Provincija Bosna Srebrna ima 329 franjevaca (s novacima) Od toga je 283 svećenika, 4 časna brata, 9 novaka (+3 iz Albanijske franjevačke kustodije). Svečano zavjetovanih je 290, privremeno zavjetovanih 28, bogoslova 32, postclunata 5 i sjemeništaraca 18. Ove godine zaređeno je šest mladorisnika. Prve zavjete položila su desetorica novaka, a za svečane zavjete pripremaju se šestorica. Za red đakonata pripremaju se četvorica svečano zavjetovane braće.

Sarajevo, 14. rujna 2015.

Stipo Marčinković

23. obljetnica progona i stradanja kotorvaroških Hrvata i muslimana

Hrvati i muslimani Kotor Varoša u BiH 17. listopada 1992. godine natjerani su u četrdesetak autobusa i odvezeni prema Travniku. Progon je trajao tijekom cijelog rata, a 1995. godine skoro svi Hrvati i muslimani morali su napustiti svoja ognjišta.

Svake godine kotorvaroški Hrvati 17. listopada spominju se svog progonstva i stradanja misom zahvalnicom za doživljenu slobodu i moltvom za 729 poginulih, umrlih i nestalih hrvatskih žrtava u Drugom svjetskom ratu (557) i Domovinskom ratu (172) te za prognane u ovom ratu i malobrojne koji su ostali živjeti u Kotor Varoši. Ove godine koncelebrirano euharistijsko slavlje u župnoj crkvi Male Gospe predvodio je fra Stipo Marčinković, župnik župe Sućuraj na otoku Hvaru. Koncelebrirali su župnik fra Anto Šimunović, župnik Vrbanjaca i Sokoline fra Marko Bendalo, župni vikar u Svesvetskoj Sopnici kod Zagreba fra Stipo Karajica i župnik u Dobrinji kod Sarajeva fra Pero Karajica, svi rođeni u župi Kotor Varoš.

U misnom slavlju sudjelovali su brojni prognani kotorvaroški Hrvati. Među njima su bili umirovljeni brigadir i ratni zapovjednik postrojbi HVO Kotor Varoš Zoran Piličić, predstavnici Udruge kotorvaroških Hrvata u Zagrebu Marko Bilobrk i Marijan Miškić, potpredsjednik RS iz reda hrvatskog naroda Josip Jerković, umirovljeni brigadir i potpredsjednik HDZ-ova Odbora za Hrvate u BiH Ivan Rašić, umirovljeni pukovnik i predsjednik Zajednice branitelja Gojko Šušak Zagrebačke županije Mijo Crnoja, predsjednik Zajednice udruga HVIDR-e Zagrebačke županije Slavko Rukavina, predsjednik HVIDR-e Samobor Mlader Habazjak, predsjednik HVIDRE Sveta Nedjelja Mladen Zarnger, predsjednik Udruge hrvatskih branitelja Domovinskog rata Lučko Ante Duvnjak, predstavnici HVIDR-e Jastrebarsko predvođeni Anđelkom Stipićem, Miroslav Peškirić iz udruge Specijalne policije RH te Jozo Vukoja iz policije Klinča Sela kod Zagreba.

Župnik Marčinković u propovijedi je istaknuo kako se Bog Izraelcima u egipatskom ropstvu objavio kao Jahve, onaj koji jest, koji je bio i ostao s njima i uz njih na njihovu životnom putu. U

njihovu dobra i zlu. Zbog nevjere poslao ih je u babilensko ropstvo.

U teškim trenucima progonstva Izraelaca presudnu ulogu odigrala je njihova vjera i duboko pouzdanje u Jahvu. Za povratak su se trebali pripremiti, promijeniti tako što su u progonstvu došli k sebi, duživjeli su svoju katarzu, pročišćenje i konačno osvješćenje tko su i što su oni i tko i kakav je njihov Bog. Bilo bi poželjno da se to dogodi i prognanim kotorvaroškim Hrvatima i svim drugim prognanicima. One koji su ih prognali Isus je prekoro riječima: „Zaista, kažem vam, što god učinite jednomu od ove moje najmanje braće, meni učiniste!“ (Mt 24, 40).

Zapadni moćnici, koji su mogli spriječiti i zaustaviti taj progon, nisu to učinili. Štoviše, dobiva se dojam da su planski i smišljeno u tome sudjelovali. Imamo snimku na kojoj se vidi terenac međunarodnog Crvenog križa, s lijeve strane je tadašnji kotorvaroški župnik fra Ivan Franjić, a pozadi je preduga kolona civila. Umjesto da su civile zastitili kod njihovih kuća, mirne savjesti odveli su ih u progonstvo. Žalosni smo zbog toga i molimo Boga da ispravi tu nepravdu.

Kao što je Jahve bio s Izraelcima, i mi vjerujemo da je Isus Emanuel – Bog koji je s nama. Po svom obećanju je s nama, sa svima prognanima, mučenicima i ubijenima, osobito s članovima obitelji poginulih. Molimo ga da njima i svima nama za život snage dadne, istaknuo je fra Stipo u propovijedi te izrazio uvjerenje da se uspjeh i spasenje ne postiže mržnjom nego čestim životom; radom, redom, žrtvom i dobrotom

„Dragi naši kotorvaroški Hrvati, po tičem Vas na vjeru, ljubav i pouzdanje u Boga i jednih prema drugima. Bez te vjere, ljubavi i pouzdanja nećemo moći opstati na ovim prostorima. I suviše nas je malo da bi smo se dijelili zbog bilo čega i bilo kada. Neka nas po toj vjeri, ljubavi i povjerenju u Boga i jednih prema drugima prepoznaju da smo pravi vjernici i pravi Hrvati. U toj vjeri, ljubavi i pouzdanju danas smo se okupili. A Isus reče: „Gdje su dvojica ili trojica sačrani u moje ime, ja sam među njima.“ Neka Gospodin ostane s nama, kao što je Jahve bio s Izraelcima, a mi se ovako, kao danas, i na razne načine družimo jedni s drugima, vjerujemo jedni drugima, volimo jedni druge i molimo jedni za druge.“ zaključio je župnik Marčinković.

Nakon misnog slavlja kod spomenobilježja sa 729 spomen-ploča poginulih, umrlih i nestalih Hrvata Drugog svjetskog rata i Domovinskog rata te nakon prigodnih govora položeni su vijenci i zapaljene svijeće, a župnik Marčinković iznio je opijelo za pokojne.

Prije Domovinskog rata župa Kotor Varoš imala 5.600 vjernika, Sokoline 1.800 i Vrbanjci 3.500. Danas a sve tri župe živi samo oko 220, uglavnom starijih osoba. Domovi i gospodarski objekti prognanih sablasno zjape prazni. Porušeni su, zapaljeni i devastirani. Mnogih sela više uopće nema kao i cijele župe Sokoline.

Kotor Varoš, 17. listopada 2015.

SM

Put u Ramu i Uskoplje

Kad mi je župnik prošle nedjelje rekao možeš slobodno dogovarati s ženama i sa Golubićem za prijevoz jer sljedećeg vikenda sam slobodan i možemo ići na izlet, odmah sam krenula u akciju. Kratko sam se dogovorila s gospod. Lakićem za prijevoz, pozvala žene. Žene su, naravno s oduševljenjem, prihvatile. One koje nisu mogle zbog obveza s posla poželjele su nam sretan put. Drugom prigodom pozvat ćemo i ostale koje budu htjele odnosno nisu mogle da nam se pridruže i one koje smo možda nenamjerno izostavili.

Uglavnom, 12.09.2015. godine put do Rame prošao je u dobrom raspoloženju. Rama tj. samostan nas je oduševio. Obišli smo samostan, muzej je bio pravo iznenađenje, prekrasno je bilo vidjeti kako su nekad žene radile, vezle, kako se nekad živjelo, spremalo, pralo, čistilo. Fratarska soba nas je izuzetno dojmila, ostavila je jedan poseban

osjeća smirenosti na nas. Prošli smo i križni put, razgledali crkvu, Gvardijan Tomislav nas je počasio obilaskom muzeja, nije nam htio naplatiti ulaznice. Nakon razgledavanja i doručka krenuli smo k našem fra Vinku u Uskoplje - Gornji Vakuf.

Fra Vinko kao dobar domaćin nas je dočekaao ispred crkve. U crkvi nas je upoznao s povijesti župe, rada na crkvi i filijalnim crkvama, pojasnio nam je stanje vjernika u župi prije rata i poslije rata. Poslije crkve obišli smo dvorište, oduševljeni kako je uređeno, obišli dvorane u kojima održava vjeronauk i susrete s mladima. Jednom riječju bili smo oduševljeni župnom crkvom, dvorištem i svime što smo vidjeli. Bilo nam je drago kada nas je fra Vinko pozvao na kavu. Dočekali su nas kolači, sve vrste mogućih pića, likera, rakije, domaćih sokova. Fra Vinko je za sve spremio dati, moći sv. Ante, krunice privjeske. Tako nas je

domaćinski dočekaao sa srcem i radošću da smo ostali zatečeni. Znali smo da naši fratri (mislim Kotorvarošani) nas uvijek rado dočekuju ali fra Vinko nas je sve oduševio. Dijelio nam je kruške. Vrhunac je bio kada je fra Anti dao novac da nas počasti pićem. Fra Vinko, hvala ti od svih žena na tolikoj ljubavi. Naravno hvala i sestrama koje su pripremile sve to i nitkale nas cijelo vrijeme.

U Jajcu nismo uspjeli otići do fra Zorana, obišli smo Plivine vodopade, prošetali kraj istih, slikali se. U Podmilačju smo stali, večerali, i vratile su kući sretno i zadovoljne.

Još jedanput hvala Fra Anti kao župniku što nam je to omogućio, ve iko hvala gvardijanu iz Rame a posebna i velika zahvalnost našem fra Vinku na onako srcačnom dočeku.

Viki

Špilja odlaska i nade u povratak

Možda sam natpis na špilji može čovjeka zbuniti. Zašto se sjećati teških dana. Zašto nije bolje neke stvari u životu zaboraviti. Koja korist od njih? Kako kao ljudi nerado zaboravljamo i odbacujemo od sebe lijepe uspomene tako u našem životu imaju svoje mjesto i one teške i tužne. Čovjek nije biće samo jednoga vremena, onoga u kojem živi nego on u svome odrastanju i životu ima skoro cijelu povijest ljudskoga roda. Ne počinje život kao bačen u određeni trenutak ove ljudske povijesti nego samo nastavlja taj hod cjelokupnog ljudskoga roda. Sama izreka „Historia magistra vitaeest“ (Povijest je učiteljica života) ma svoje mjesto u životu svakoga čovjeka. Preživljena opasnost nas uči da se zaštitimo od nje i sličnih. Zato i obilježavanje tužnih obljetnica nema za cilj kvarenje našega raspoloženja nego da nas potakne na ozbiljnost. Sve ljudske patnje i žrtve zaslužuju da se prema njima odnosimo s dostojanstvom. Tako smo i mi kod naše „špilje“ i učinili. Okupili smo se na prvu subotu u mjesecu listopada. Domaćini – Bašćinci su vrlo lijepo pripremili prostor za molitvu. Prvo smo našu nebesku majku pozdravili njezinom krunicom a poslije toga smo slavili svetu misu zahvaljujući Gospo-

đinu Eogu za sve mišlosti kojima nas je obdario. Svetu misu je predvodio naš fra Zoran Mandić, gvardijan u našem samostanu u Jajcu. Podsjećajući sebe i nas na teške dane potaknuo nas je da se još čvršće uzdamo u Boga koji svoje vjerne ne zaboravlja. Kada nas je izbavio iz tolikih nevolja i dalje će nas pratiti svojom zaštitom i svojim blagoslovom. Nakon svete mise nastavili smo druženje u ugodnoj i lijepoj atmosferi bratske gozbe koju su nam Bašćinci pripremili. Osjećala se radost susreta s prijateljima i vedriji pogled u budućnost. Sama špilja postaje polako centar okupljanja. Vjerujemo da će okolnosti biti života.

Već se pokoji krov „zacrvenio“, ljudi više dolaze i sve se dulje zadržavaju... Tko zna... Špilja je i znak nade u povratak.

Fra Anto Šimunović

Susret u Novom Selu – Srpanj 2015.

I ove godine, sedmi puta zaredom, 11. srpnja 2015. mještani Novog Sela udruženi u udrugu (udruženje) građana «Kotorvaroško Novo Selo» organizirali su susret Novoselaca i njihovih prijatelja.

Samo druženje je započelo okupljanjem oko pedesetak Novoselaca i prijatelja u petak 10.07. u večernjim satima. Naši vrijedni Novoselci: Doc, Zora, Vid i Krešo pripremili su prelijepi čorbanac-gulaš, a poslije zajedničke večere, počelo je lagano s pjesmom i šalom. Djeca su se igrala i veselila, žene zajedno s muškarcima pjevale i prepričavale doživljaje i viceve. U pjesmi prednjačili su naši „slavuji“ Ivo Tomić, Đole, Ana Sokoljkina, Brile, Merko Jurin, Krešo, Drago i zet Ivica, viceve i doživljaje prepričavali su Zare, Doc, Ana Sokoljkina, Žeku Jurin, Nosić, Krojfi i ostali. Uz pjesmu i veselje ostalo se do kasnih sati. U subotu, 11. srpnja u 11.00 sati narod se okupio na svetoj misi kod kapelice B.D. Marije. Misu je predslavio je naš fra Marko Bandalo, a poslije mesnog slavlja uslijedio je zajednički ručak. Potom su članovi udruge Božc, Brile, Marko/Jurin, Drago i Krešo podijelili

zahvalnice zaslužnima za ovu godinu. Uz zahvalnice prisutnim bakama, majkama i djevojkama uručeno je 20 blagoslovljenih krunica koje je blagoslovio pomoćni biskup fra Marko Sencen (Predstavnik udruge Z.K. Krešo bio je u posjetu našem biskupima u Banjoj Luci. Biskup fra Marko blagoslovio je i izrecitirao "Hej Vrbano teci teci, vratili se tvoji Novoselci" - koju nije zaboravio - i pozdravio i blagoslovio sve Novoselce Kotorvarošane. Biskup Franjo Komarica poklonio je svoju knjigu Skidanje Maski s napisanom posvetom Novoselskoj udruzi.) Poslije ručka uslijedio je rafting niz Vrbanju od Briline kuće do mosta - ove godine pojedinak je bio Marko Puškarić/Jurin. U večernjim satima uslijedilo je nogometno natjecanje mladi - stari; pobijedili su mladi 2:1. Također je odigrana i nogometni susret djeca - žene; bilo je neodlučno 2:2, žene su pobijedile na penale. Održano je i natjecanje u bacanju kamena s ramena. Ove godine najbolji je bio A.G. /Tomir, drugi Božo Svim sudionicima uručeni su pokali (pehari), medalje, majice Također, i ove godine imali smo izložbu "ukotvorina i sika Ivo Džomba. Poslije izložbe slika Ivo Džomba je darovao svoje slike za aukciju - 15 slika, a sav novac - skromnu svotu od slika je ostavio Udruzi. Sve slike prodane su u roku nekoliko minuta. U nedjelju 12. srpnja većina Novoselaca krenula je na put. Svima je kao i uvijek do sada podijeljeno piće da se osvrže u vožnji. Napominjemo da smo u Novom Selu proteklih dana proslavili i dva rođendana - Radmile Kovačić i Snježane Grgić, kao i proslavu srebrnog pira Slavice i Zorana Kovačić, a imali smo i nezapamćeni vatromet. Ove godine sponzori na fešti bili su: Marko/Jurin Puškarić, Marko Brile Grgić, Vlado Vicov Grgić, Vid Kovačić, Željko Jurin Puškarić, Zoran Krešo Kovačić i Ivo Grgić Jozić. Bio je kao i uvijek nezaboravno. Nema raja bez rodnoga kraja! Do slijedećeg susreta, zbogom!

UO Udruge „Kotorvaroško Novo Selo“

Dvadeseta obljetnica oslobođenja Jajca

U organizaciji Udruge „13. rujna“, koja okuplja šest jajačkih udruga proisteklih iz Domovinskog rata, u Jajcu je tog dana održana središnja proslava dvadesete obljetnice oslobođenja Jajca.

Program proslave počeo je 1. rujna otvaranjem malonogometnog turnira. Između ostaloga, neuropsihijatar dr. Goran Dodig održao je predavanje *Kriza kao sveopći fenomen*. Održan je i međunarodni okrugli stol *Jajce u obrani, progonstvu i oslobođenju*. Položeni su vijenci i upaljene svijeće poginulim braniteljima u Dobretićima, u Barevu kod spomenobilježja prve žrtve u obrani Jajca Franje Ladana Pancera i na Velikom Plivskom Jezeru za osam poginulih Virovitičana.

Središnja svečanosti na dan oslobođenja počela je mimohodom veterana i ratnih zastava. Potom su u središtu grada vijence na spomenik poginulih branitelja položili predsjednica Grabar Kitarović, predsjedatelj Predsjedništva BiH dr. Dragan Čović, hrvatske udruge proistekle iz Domovinskog rata, ratni zapovjednici hrvatskih postrojbi vojno redarstvene operacije Maestral '95 te predstavnici hrvatske komponente Ministarstva obrane BiH.

Nakon polaganja vijenaca prigodnu riječ nazočnima uputili su predsjednica Grabar Kitarović i vojni

ordinarij u BiH Tomo Vukšić koji je predvodio molitve za pokojne branitelje i blagoslovio vijence, svijeće i spomenik. Predsjednica Grabar Kitarović istaknula je pravo Hrvata u BiH na jednakopravnost i konstitutivnost. Burrim aplauzom popraćene su njene riječi ca će se za to snažno zauzimati u svojim diplomatskim akcijama u R. Hrvatskoj i svijetu. Pozvala je Hrvate u BiH, R. Hrvatskoj i diljem svijeta na zajedništvo i slogu.

Svečano concelebrirano euharistijsko slavlje pokraj župne Crkve Uznesenja BDM i jajačkog franjevačkog samostana predvodio je

barjalučki biskup dr. Franje Komarica. Concelebrirali su vojni ordinarij Tomo Vukšić i više svećenika. Liturgijsko pjevanje predvodili su članovi župnog zbora pod ravnanjem i harmonijskom pratnjom sestre Dubravke Dropulja. Biskup Komarica u propovijedi je pozvao Jajčane da se mole za svoje pokojne branitelje i da ne zaborave njihove žrtve te ih potaknuo da u duhu molitve sv. Franje budu sredstvo mira i pomirenja na prostorima na kojima žive. Izričito je spomenuo žrtve Virovitičana u oslobođenju Jajca. Misno slavlje završeno je pjesmom „Tebe Boga hvalimo.“

Nakon misnog slavlja u Domu kulture Jajce održana je svečana akademija. Prigodne govore održali su predsjednik Udruge „13. rujna“ Ivo Šimunović, zapovjednici osloboditeljskih postrojbi generali Stan-ko Sopta i Zlatan Mijo Jelić te predsjedatelj Predsjedništva BiH dr. Čović.

Proslava je nastavljena nogometnim natjecanjima, glazbeno-zabavnim programom, a završena veličarstvenim vatrometom.

Jajce, 13. rujna 2015.

Stipo Marčinković

ŽUPA JAJCE

100. broj Vjesnika Franjevačkog samostana sv. Luke u Jajcu

Svečana akademija u povodu izlaska iz tiska 100. broja Vjesnika Franjevačkog samostana sv. Luke u Jajcu održana je 16. listopada u Velikoj sali Općine Jajce. Mjesečnik Vjesnik pokrenuli su jajački franjevci s nakanom da informira o životu i radu u župama jajačkog samostanskog područja (Dobretići, Jajce, Kotor Varoš, Podmilačje i Sokoline), da vjernike poučava u vjerskim pitanjima, da donosi priloge o jajačkoj povijesti, kulturi i kulturnim spomenicima grada Jajca i jajačkog prostora, ali i da se bavi drugim aktualnim vjerskim i društvenim temama, rekla je moderatoričica akademije Marina Klarić. O ulozi i značenju tog mjesečnika za jajački samostan, župe jajačkog samostanskog područja i za grad Jajce na akademiji je govorilo više stručnjaka.

Profesor na Franjevačkoj teologiji u Sarajevu, gvardijan Franjevačkog samostana sv. Ante na Bistricu u Sarajevu i višegodišnji suradnik Vjesnika fra Ivan Šarčević govorio je o povijesti i koncepciji Vjesnika i njegovu značenju za franjevce jajačkog kraja te iznio neke prijedloge i smjernice za budućnost. Poznati bosansko-hercegovački književnik i scenarist koji živi i radi u Uskoplju/Gomjem Vakufu Josip Mlakić govorio je o važnosti tiskanih medija i kulturi čitanja uopće. Jajčanin, novinar, povjesničar i kroničar Jajca i okolice Tvrtko Zrile, od početka suradnik Vjesnika, govorio je o značenju Vjesnika za lokalnu zajednicu. Potom je govorio domaćin, jajački župnik i gvardijan Franj. samostana sv. Luke i jajački dekan fra Zoran Mandić kao glavni i odgovorni urednik Vjesnika.

Na akademiji je rečeno da značenje Vjesnika prelazi mjesne okvire. Vjesnik je zanimljiv i prihvatljiv ljudima različite dobi, vjere, uvjerenja i narodnosti. Poseban je npr. po rubrici „Upoznajmo druge“, jer ne prihvaća stereotipe. Svjedok je svog vremena, prepoznatljiv je i čitan, tako da pojedini Jajčani imaju sve njegove brojeve. To je Vjesnik dobrih vijesti. Počeo je izlaziti u lipnju 2007. godine kao sljednik dotadašnjeg Župnog vjesnika koji je od

2001. godine izašao u pedesetak brojeva. Izlaženje Vjesnika pokrenuli su tadašnji jajački gvardijan i vikar fra Niko Petonjić i fra Nikica Vujica. Od 2009. godine izvršni urednik je fra Stipo Raštegorec, a od 2012. uređuje ga sadašnji gvardijan fra Zoran Mandić. Izvršni urednik je Miran Križanac. U uredničkom vijeću su i dopisnici, župnici župa jajačkog samostana. U jubilamom broju navedena su imena više desetaka suradnika. Grafički oblikovatelj je Branko R. Ilić, U A4 obliku tiskaga „Alfacommerce d.o.o.“ Zagreb.

Između pojedinih govora, te na početku i na kraju akademije, izvorne narodne pjesme pjevao je zbor jajačke podružnice HKD Napredak pod ravnanjem profesorice Kararine Petrović iz Jajca, koja je pjevala pjesme glazbeno obradila. Akademija je završena s jajačkom himnom "S onu stranu Plive".

Jajce, 17. listopada 2015.

Stipo Marčinković

**Vjesnik
dobrih vijesti**

piše: Fra Marko Bandalo

ŽUPA VRBANJCI

Ilina u Plitskoj

Pličani svake godine u nedjelju bližu blagdanu obilježavaju svoga zaštitnika sv. misom u 11.00 sati. U subotu, 25. srpnja 2015. od obnovljenog križa povorka na čelu s vlé. Antom Ivićem je došla moleć: Put križa. To je i najznakovitiji put našega hrvatskoga naroda u ovoj ponosnoj al. napaćenoj zemlji. Na groblju smo slavil: sv. misu koju je predvodio fra Marko Bandalo

Fra Marko se zahvalio Pličanima na njihovom trudu, i radu i vremenu koji su odvojili, te došli da uredi i obnove svoju kapelu. Mnogo toga je urađeno ali još toliko treba uraditi: vrata, prozore, f:rsadu unutra i vani i što je najgorz: Pličani su u minusu. Svi radovi i materijal još nisu isplaćeni, ali znajući njih i to će uskoro bit: riješeno.

Nakon sv. mise većina ckupljenih ostala je na ručku koji su pripremili: vrijedni Pličani kod kuće Ilje Dakovića. Prigodno zagrijavanje hranom i pićem, upopunili su veselje.

Posebna zahvala Miji Š:puru na urađenom ambonu a čekamo da Lija Petrović i Maruša ispune obećanje glede zvona. Ovim putem zahvaljuje m Ilji Petroviću na novo uređenoj slici pličanskog zaštitnika sv. Ilje.

Nadam se da će slijedeći susreti biti još brojniji da će kapela zasjati u još ljepšem sjaju. Unatoč problemima, pogotovo s putevima, sv: su se lijepo osjećali, i moglo se primijetiti kako žale što vrijeme tako brzo prolazi.

Svima zahvaljujemo na njihovom trudu i zazivamo zagovor sv. Ilje i Božji blagoslov.

Sveti Franjo u Vrbanjcima

U Vrbanjcima je 4. listopada 2015. godine proslavljen blagdan sv. Franje Asiškog, zaštitnika ove župe. Svečano euharistijsko slavlje u 11.00 sati, zajedno sa župnikom te župe fra Markom Bandalom, predvodio je fra Vinko Marković, župnik župe Uznesenja BDM iz Uskoplja. U propovijedi fra Vinko je istaknuo da je sveti Franjo samo jedno želio i naglašavao: živjeti Evanđelje Isusa Krista. Savatio je da mora početi od sebe, a onda to prenijeti svima oko sebe.

Priprava za proslavu počela je u četvrtak trodrevnicom koju su imali fra Anto Širunović i fra Marko Bandalo.

Na misnom slavlju sudjelovalo je mnoštvo vjernika pristiglih sa svih strana: iz Austrije, Švicarske, Njemačke, iz župe Kotor Varoš i drugih. Sveti Franjo nas je obdario lijepim i sunčanim vremenom pa su mnogi vjernici dugo poslije mise ostalo u druženju i pjesni.

ŽUPA SOKOLINE

Proslava Iline u Jakotini

Ovogodišnja proslava sv. Ilje u Jakotini, koju Jakoćani slave subotom najbližom Ilini (ove godine 18. srpnja) započela je zapravo prošetos, kad se skupina Jakoćana na čelu s Ivicom i Zoranom Kljajićem, Dragoljubom Marićem i Jadrankom potradila urediti put do crkve i dogovorili uređenje groblja. Put su odradili uz pomoć teških strojeva, tako da se ove godine za Ilinu moglo doći gotovo normalno – bez probijenih kartera na vozilima. I groblje je nanovo ograđeno betonskim koljcem i pletenom žicom (nedostaje kapija koja će biti uskoro gotova). Jakoćani su se okupili već u petak. Sam dan proslave je bio vreo, ali to nikoga nije omelo u radosti susreta. Više od 200 Jakoćana i gosta bilo je na sv. misli koju je predvodio župnik fra Marko. Sveta misa je započela prigodnom pjesmom koju je napisala Jakoćanka a Jakoćanke otpjevale:

*Ova naša crkva mala, od Boga je osnovana,
Dobrim ljudima obnovljena, putnicima napunjena.
Sveti Ilija zaštitniče, molimo te sa nižine,
Zaštiti nas sa visine, ti nas čuvaj ti nas prati,
Preporučí dragoj Mati, zaštitom nas kući vrati.
Dolazimo sa svih strana, da se Bogu pomolimo
Rodnu grudu obidemo, svoje misli obnovimo.
Sveti Ilija zaštitniče, tebi tvoj sad narod kliče.
Ti nas čuvaj ti nas prati, ti nas sretno kući vrati.*

Fra Marko je zahvalio svima na dolasku i na sud elovanju na ovoj proslavi i pozvao sve Jakoćane da ne odustaju od svojih svetinja. Poslije mise uslijedio je ručak kojim je sve prisutne počastio Dragoljub Marić, a druženje je nastavljeno uz novo igranje kod crkve, koje su Jakoćani proljetos uredili.

Svaka čast!

Fra Marko Bandalo

ŽUPA SUĆURAJ

Bosanski franjevci i franjevke u Sućurju na Hvaru pozdravili predsjednicu Grabar Kitarović

Predsjednica Republike Hrvatske Kolinda Grabar Kitarović iz svog privremenog ureda u Splitu policijskim brodom pohodila je 11. kolovoza otoke Hvar i Korčulu te poluotok Pelješac. Na otoku Hvaru pohodila je općinu Sućuraj.

Sućurani su je dočekali na rivi, a bosanski franjevci i franjevke kod Općine, na ulazu u samostansko dvorište.

Pozdravili su je župnik Sućurja fra Stipo Marčinković i župnik Bogomolja i Gdinja fra Augustin Tomas koji je, u svom uobičajenom stilu, iz poštovanja poljubio „dragu, časnu, čestitu i damsku ruku svoje Predsjednice“, a župni vikar u Sućurju fra Juro Marčinković poklonio joj je svoju knjigu“ Ljekaruša fra Jure Marčinkovića “

Potom se Predsjednica pozdravila s redovnicama Imeldom Janjiš, Donatom Jeleč i Lucijom Bosankić te s fra Kazimirom Rehličkim i bogoslovom fra Antonijem Gašićem koji su došli u Sućuraj na odmor.

U novoj zgradi Općine Predsjednica je s predstavnicima općine razgovarala o problemima vodoopskrbe, obrani od požara, projektima ulaganja u općinu Sućuraj i mogućnostima stranih ulaganja.

U Sućurju, koji je skoro mjesec dana imao problema s redukcijama vode, Predsjednica je rekla da će poduzeti mjere koje će mještanima Sućurja i okolnih mjesta olakšati opskrbu vodom, jer su redukcije nedopustive u bilo koje doba godine, a pogotovo u turističkoj sezoni. Svoj susret s bosanskim franjevcima i franjevkama u Sućurju objavljuje na svom facebooku.

Sućuraj, 11. kolovoza 2015.

Stipo Marčinković

Župa u sarajevskom naselju Dobrinja – novi početak

Vjernici glavnog grada Bosne i Hercegovine imali su znamenit doživljaj 3. listopada uoči blagdana svetog Franje. Naime te subte je, vrhbosanski nadbiskup kardinal Vinko Puljić uz koncelebraciju provincijala fra Lovre Gavrana i mnogobrojnih svećenika, posvetio župnu crkvu svetog Franje Asiškog u sarajevskom naselju Dobrinja. Župnik ove župe je naš Kotorvarošanin fra Petar Karajica, a u koncelebraciji je sudjelovao i naš fra Stipo Karajica.

Svečana procesija sastavljena od djece-ministranata, svećenika i okupljenih vjernika i prijatelja župe došli su do ulaznih vrata nove crkve. Tu je kardinal blagoslovio ključ, a potom je župnik fra Petar Karajica otvorio crkvu. Kardinal je naglasio: da je za blagoslov crkve potrebno prepoznati vjeru, jer je crkva dom Božji. Ulazeći u crkvu idemo Ocu koji nas je otkupio i spasio i tu se osjećamo braćom i sestrama i potvrđujemo svoj identitet da smo djeca Božja, da smo kršćani, katolici.

Nakon službe riječi kardinalove prigodne propovjedi započeo je obred posvete pjevanjem Litanija svih sveti. Sav puk je klečao – živa crkva se sjeđinjuje s nebeskom. U oltar su stavljene moći sv. Jakova Zadrana da nas podsjećaju na svetos: i dekret koji su potpisali kardinal, provincijal i župnik. Treba naglasiti da je oltar s misnog slavlja pape Franje za vrijeme ovogodišnjeg posjeta Sarajevu, a izrađen je u stolariji Kraljević iz Tomislavgrada. Fra Petar je zamolio nadbiskupa Puljića da oltar s mise na Koševu dodijeli župi sv. Franje. Oltar i ambon se ambijentalne uklapaju u unutrašnji izgled crkve kao i u prostor prezbitarija. Kardinal je posvetio oltar mazanjem svetim uljem naglašujući da su križ i oltar simboli žrtve ljubavi. Potom je zapalio pet grumenata tamjana kao simbol pet Isusovih rana naglašujući: Mi naše rane liječimo u Isusovim ranama, jer one gore vatrom ljubavi za nas. Provincijal fra Lovro Gavran je posvetio četiri križa – simboli evanđelista, a župnik je, kao dušobrižnik župe upalio svijeće kod križeva – simbola evanđelista i sva svjetla u crkvi. Posvetom oltara, stavljanjem bijelog stolnjaka i paljenjem svijeća završena je službena posveta crkve. Planulo je svjetlo za novi početak, novi

život i u crkvi je prvi put održano euharistijsko slavlje.

Na kraju župnik fra Petar je zahvalio svima koji su pridonijeli izgradnji ove nove crkve. Kardinalu, brać, franjevcima, posebice fra Perici Vidiću za svu potporu i oslikane vitraje, arhitektu Ivanu Štrausu. Najveće zasluge za ovaj vrijedan projekt imaju dobročinitelji iz Zaklade sv. Inšip iz Irske, na čelu s ravnateljem Donalom O' Shea i Kirche in Not, kao i drugi dobročinitelji koji su svojim darovima pomogli izgradnju. Posebnu zahvalu uputio je svojim zavjčajnim Kotorvarošanima koji su uvijek bili uz njega, kao i braća i sestre Ivo, Ružica, Nevenka i Franjo koji su iz Austrije stigli i sudjelovali kod posvete nove crkve. Zahvalu je uputio HKO „Kruh sv. Ante“ za plaćanje struje, vode i drugih komunalija za potrebe župne kuće i crkve. Župljanima je zahvalio za potporu i strpljenje prigodom okupljanja na misna slavlja u do tada neuvjetnim prostorima, počevši od trgovačkih podruma, skleništa, pučkih kuhinja. Istaknuo je mukotopno traženje i dobivanje kojekakvih Općinskih dozvola i odobrenja. I na kraju je posebno zahvalio izvođaču gradnje poduzeću Gradnja d.o.o. iz Kiseljaka, kao i poduzeću IDEA na razradi projekata i nadzoru radova i trudu da se projekt poznatog sarajevskog arhitekta Ivana Štrausa izgradi u ovako lijepo zdanje koje oduševljava.

Župa Dobrinja je osnovana 1997. godine i bila je na ratnoj cesti razdvajanja zaraćenih strana. Gotovo odsječena od grada. Dobrinjske vjernike, katolike-Hrvate povremeno su u to vrijeme obilazili svećenici vlč. Tomo Knežević, vlč. Pero Iljković i vlč. Franjo Tomić, a potom

su nastavili hrabri fra Ljubo Lucić, sada već pokojni i fra Mirko Majdandžić, koji su prvo na Dobrinji otvorili pučku kuhinju, koja je ubrzo postala i mjesto okupljanja na molitvi. Misna slavlja do 2005. godine održavana su u prostora prodavaonice Jugoplastika, pa je poslije preseljeno u atomsko sklonište, koje je bilo jako neuvjetno (vlažno, bez dnevnog svjetla) Izgradnjom kuće i pastoralnog centra euharistijska slavlja su održavana u podrumu župne kuće. Sve to su izdržali dobrinjski vjernici sa svojim župnicima do ovog sretnog dana kada je crkva posvećena. Radovi još nisu završeni i trebat će uložiti još truda da se sve završi.

Gradnja crkve i pastoralnog centra je započela 2010., a temelji su blagoslovljeni 2011. godine. U prostoru župne kuće djeluje kuhinja Kruha sv. Ante. Dobrinjska župa je jedina na području Sarajeva koja je povjerena franjevcima Bosne Srebrene i najmlađa je župa u gradu. Župa ima oko 650 vjernika u nešto više od 300 obitelji. Na području župe nalazi se i središnja franjevačka odgojno-obrazovna institucija Franjevačka teologija. Studenti Teologije su pjevali na euharistiji posvete župne crkve.

Dan posvete crkve je uoči bla blagdanu sv. Franje zaštitnika župe. Župljani su se za ovaj blagdan pripremali duhovno trodnevnicom i misnim slavljinama, koje je predvodio vlč. Mato Anić, ravnatelj radio Marije u Bosni i Hercegovini, a sam blagdan sv. Franje su proslavili u nedjelju, 4. listopada misnim slavljinama, kojeg je predvodio domaći sin fra Danijel Nikolić, profesor i odgojitelj na Teologiji.

Luca Koroman

Kotor Varoš kroz povijest

Pastoralno svećenstvo i duhovna zvanja

Budući da je do 1872. odnosno do 1883. čitavo kotorvaroško područje bilo, koliko se povijesno može pratiti, jedinstveno pastoralno područje, i župnici i njihovi pomoćnici bili su do 1871. isti za čitavo ovo područje, odnosno do 1883. za današnje župe Kotor Varoš i Vrbanjce.

U ovom dijelu našeg rada priopćit ćemo redoslijed onih svećenika, župnika i župnih pomoćnika, koji su djelovali na kotorvaroškom području, a zatim svećenika, redovnika i redovnica koji su ovdje rođeni. I ovaj put najprije će biti govora o župi Kotor Varoš, a zatim o Sokolinama i Vrbanjcima.

Kotor Varoš

Pošto do 17. stoljeća nema pisanih izvora o kotorvaroškoj župi nemoguće je govoriti o njezinim župnicima i župnim pomoćnicima u vrijeme prije toga. Od tada pa nadalje raste broj podataka o ovoj župi uopće u izvješćima raznih pohoditelja (vizitatera), apostolskih vikara i provincijala Bosne Srebrene kao i u ljetopisima domaćih franjevačkih ljetopisaca te u raznim šematizmima. Najpouzdaniji izvor podataka o svećenicima koji su djelovali tijekom povijesti u kotorvaroškom kraju su Matice župa, koje se dosta urečno vode od 1747. godine. Vrijedni fra Čedo Čondrić, služeći se upravo njima, sastavio je imenik župnika župe Kotor Varoš i njihovih pomoćnika, koji sam dopunio podacima iz Matice i drugih izvora. Podatke o svećenicima, redovnicima i redovnicama, koji su rođeni na ovom području, prikupio sam djelomice iz istih izvora, zatim iz osobne kartoteke Provincije Bosne Srebrene te od sadašnjih kotorvaroških župnika i od nekih provincijalata redovnica.

Pastoralno svećenstvo

Župa Kotor Varoš posluživalo je do sada, koliko se moglo ustanoviti, oko stotinjak župnika i župnih pomoćnika, od kojih su neki i rođeni u ovom kraju. O svima njima, uključujući i Kotor-

varošane, priopćit ćemo uz prezime i ime još mjesto i godinu rođenja kao i mjesto i godinu smrti, ukoliko smo došli do tih podataka, te vrijeme službovanja na ovoj župi. Zabilježiti ćemo također ako se neki svećenik istakao svojim pastoralnim i graditeljskim djelovanjem ili nečim drugim. Idući vremenskim slijedom župnici i župni pomoćnici u Kotor Varošu bili su:

MATIJEVIĆ Martin fra Toma – Rodom od Kotor Varoša (a Cctor). Bio je župnik od 1751 do 1752.

STUPAREVIĆ fra Tomo – Rodom od Kotor Varoša. Bio je župnik od listopada 1752. do rujna 1757.

ILIĆ fra Marijan – Rodom od Banja Luke (a Banja Luca), a umro u Kotoru 5. prosinca 1758. Bio je župnik od rujna 1757. do prosinca 1758.

IZ MAJDANA fra Stjepan – Rodom negdje od Majdana. Župnik bio od prosinca 1758. do lipnja 1761.

KOVAČEVIĆ fra Stjepan – Rodom od Livna. Bio je župnik od lipnja 1761. do svibnja 1764.

ZEČEVIĆ fra Lovro – Rodom od Dobretića, umro u Kotoru 13. ožujka 1774. Bio je župnik od svibnja 1764. do srpnja 1774.

ŠIMIĆ fra Filip – Rođen u Jajcu oko 1742. gdje je i umro 2. svibnja 1830. te pokopan u crkvi sv. Ive u Podmilačju. Bio je kustos provincije Bosne Srebrene. Bio je župnik od srpnja 1774. do listopada 1777.

ČOSIĆ fra Petar – Rodom od Volara. Bio je župnik od listopada 1777. do 1780.

IVIĆ fra Josip – Rodom od Duvna. Bio je župnik triput: prvi put od 1780 do 1786; drugi put od 1794. do 1802. I treći put od 1805. Do srpnja 1807.

Nastavit će se...

S. Kovadžić, Katolici u kotorvaroškom kraju, Svjetlo riješi, Sarajevo, 1989, str. 151 - 152.

Život mi je bio radost

Razgovarali smo s gđom Šteficom Jurić iz Konjica, koja neko vrijeme provede u obitelji sina Danaka i snahe Žane u Sarajevskoj župi sv. Luke Evandeliste.

1. Poštovana gospodo, Vi „gazite“ stotu godinu života. Vaši se ponose Vašom vitalnošću, svježinom Vaših misli i sjećanja. Je li Vama život bio radost ili teret?

Bilo je svašta, ali mogu reći da mi je život bio radost! Veselila sam se životu. Uvijek sam pjevušila. Nisam mislila na teret. Puno sam radila i nije mi bilo ništa teško. Sve uz Božju pomoć. Kao djevojka dosta sam vezla, spremala sa sestrama po kući, (sidolirala šteke na vratima i prozorima -hahaha!), čitala... Kada sam se 1935. udala, mama i tata su me u Sarajevu potpuno opremili s ruhom. Kupili su mi svu posteljinu, dva kreveta, dva ormara, kredenac, stol i stolice, koper deke, ... Singericu smo kupili kasnije. Najviše se kupovalo kod trgovca Danona u Sarajevu. Ako nešto ne bi bilo kod njega kupit, on bi uputio kod drugog trgovca. Iako sam bila školovana, odbijala sam sve pozive za zaposlenje, a posebice 1945. godine i posvetila se odgoju djece, mužu i domu. U kući smo svi zajedno pjevali: muž, ja i djeca. Mnogo smo putovali, jer je moj muž radio na željeznici pa smo imali rezijske i besplatne karte. Bila sam u Rimu tri puta, u Lurdu, Trsatu, Postojnskoj jami, Zagrebu, Dubrovniku... Išli smo na zabave i izlete. Trebala sam

1992. godine s aviti 60 godina pjevanja na keru u crkvi u Konjicu, ali počeo je rat! Sva su mi djeca bila vesela i radosna. I danas volim čitati sve što mi dođe pod ruku i zapisivati lijepe misli i izreke, koje me vesele. Voljela sam plesati. Plesala sam na podiju za ples sa sinom na svadbi svoga praunuka Igora, kada mi je bilo 50 godina.

Kratko se predstavite čitateljima Glasnika.

Rođena sam 26.12.1915. godine u Konjicu od oca Karla i majke Angeline Kolić, rođene Lukić, kao prvo od devetero djece, od kojih je ostalo živih nas sedmero - 5 sestara i 2 brata. Na svoj 20. rođendan (26.12.1935.) udala sam se za Slavka Jurića. Na taj dan imam 4 stavljaja: Božić, rođendan, godišnjicu braka, imendan (Sv. Stjepan). Rodila sam šestoro djece u pet poroda, od kojih je danas živo troje - kćer Erna, sin Danko, kojeg Vi poznajete i Anto što sada živi s obitelji u Švedskoj kamo je otišao zbog ratnih zbivanja 1992. Imam šestoro unučadi, sedmero praunučadi i dvoje šukununučadi. Od sestara danas mi jedna živi u Zagrebu i ima 96 godina, a druga u Podgorici i ima 92 godine, a

najmlađa Nada je umrla u 83. godini života.

Moj otac Karlo došao je, 1900. godine za vrijeme Austougarske, iz Neutitscheina (danas Nový Jičín - Novi grad u Moravskoj, Češka) u Sarajevo služiti vojsku u Filipovičevim barakama (za vrijeme Titove Jugoslavije zvala se vojarna Maršal Tito, a sada se na tom mjestu nalazi Kampus sveučilišta u Sarajevu, sveučilišna knjižnica i američko veleposlanstvo). Zatim je otišao raditi u Travnik, potom u Konjic, gdje se oženio i ostao do kraja života. Kada je tek došao raditi u Konjic na željeznicu, bio je pored šefa željezničke stanice, jedinim školovanim uposlenikom. Niti je volio pozajmljivati od koga pare, niti je on volio nekome davati. Što je odneseno to je i poklonjeno, često je govorio. Vjerovao je u poštenje. Njegov tata je radio u tvornici šešira u Češkoj.

Moja mama Angelina je bila dobra, dobra, bila je vrijedna, poštena, pravedna i sposobna žena. Moja tetka Jelka Lukić je držala hotel Balkan u Konjicu. Književnik Vitomir Lukić mi je bio prvi rođak!

Imam prekrasnu starost. Paze me, vole i brinu se za mene. Zdravlje me još, hvala Bogu, dobro služi. Tlak mi je stalno 120/80 i hubrezi me dobro služe. Često sam postila iako volim, a i mogu dobiti i dosta pojesti. Volim gledati TV emisije, posebice o životinjama i prirodi!

Što biste izdvojili iz vašega djetinjstva i mladosti?

Prvo su me učili molitvi, poštenju i štednji. „Podoh spati“ je naziv večernje molitve koju me naučila moja baka Vida Lukić kada mi je bilo četiri/peta godina. I danas - 1. listopada 2015. godine, molim ovu molitvu svaku večer, dakle preko 95 godina, a molitva je stara najmanje 150 godina!

Čuvalo se i štedjelo na svaki način. Vrijedila je izreka: Krpļečina kuću teće (teći = stjecati).

Štefica Jurić sa sinom Dankom, unukom Danijelom i praunukom Lanom (29. III 2014. g. u Sarajevu)

Razgovor s gđom Šteficom Jurić iz Konjica

Mora se i zakrpati. Podereš lakat, zapne trnje u šumi. Kad se nešto podere, zakrpi se. Zakrpiš i nesiš po kući. Dinar čuvaš da kupiš novo. A novo se čuvalo za paradu - izlazak, za društvo, za crkvu. Po selima se prelo i tkalo u kući - žene kupe lara, kupe pamuka, sukno. Stara odjeća se nije bacala. Sve bi raskrojili u krpe, koje bi rezali za ponjave. Ponjave su služile za zastiranje pcdova, a nekome i kao pokrivalo za hladna vremena.

U školi sam kao đak radila za mataralnu cejenu toledo i dugačku čipku na donjem rublju u svijetlo žutim bojama sa širokim pojansom, faldnom i dugmetem. kao i vezeni žuti kombine! Dosta sam kao dijete vezla. Nacrtali bi mi i ručne radove za kuhinju, što se stavljaju po zidu, da vezem, da imam za udaju!

Glavni je bio rad, disciplina i moral. Nije bilo ni radija ni televizije i mnogo se više družilo i pričalo i prenosilo iskustvo i znanje s koljena na koljeno.

Uvijek nas je mama lijepo oblačila. Ono što se nosilo za vani, kada se dođe kući, svuče se, sleži i obuče ono što je za kuću. Nosila sam kasnije cipele s polu visokim potpeticama - štikle i šešire. Imam fotografiju iz Sarajeva (blizu Markala) gdje je mene i mog muža snimio fotograf na ulici, gdje se lijepo vidi kakva je bila tada moda šešira, kaputića i cipela, odnosno odijela na mužu.

Vi ste išli u školu?

U mom djetinjstvu malo je djece išlo u školu, pogotovo ženske. Ja sam jedina od malobrojnih djevojaka iz Konjica kojoj su roditelji omogućili školovanje. Završila sam četiri razreda osnovne škole u Konjicu, zatim sam tri godine išla u gimnaziju u Derventi. Tu sam stanovala kod kune Marije Lichtschei-novice u zgradi željezničke stanice, jer je njezin muž Stjepan bio šef željezničke stanice Derventa. Ona me naučila dobro i kuhati. Često pjevuhim vesele pjesmi-ce iz tog kraja koje su pjevali mladići kada su prolazili. Moja žena -prljavih koljena - nije prala - otkad se udala; Koliki sam - ništa ukr'o nisam - samo jedno prase - uprtio na se! Poslije toga sam završila jedan razred stručne škole

Slika iz 1924 godine - drugi razred. Na slici Štefanija Kolig sjedi prva s lijeva, s mašnom u kosi.

u „Kolu Srpskih sestara“ na Vardi u Konjicu, preko puta pravoslavne crkve. Kada je otvorena Državna stručna zanatska škola za krojenje i šivanje na Suhom Dolu u Konjicu, na rjesju gdje je sada Srednjoškolski centar, išla sam još četiri godine u tu školu.

Za školu mi je mama kupovala suknje i bluze od časnih sestara koje su colazile u Konjicu i prodavale što su na ruke i šivaće strojeve pravile u Zavodu Svetog Jcsipa u Sarajevu. Pravile su kostime, džempere, suknje i svašta drugo. Išle su po gradovima i to prodavale! Sjećam se da sam imala pletenu torbicu u kojoj sam nosila knjige i teče za školu.

U školi smo za vrijeme Stare Jugoslavije učili i slovensku i hrvatsku i srpsku himnu, koje i danas pjevuhim. Samo prije je srpska himna imala crukčiji sadržaj (tekst)

Na Vašoj fotografiji iz 1924. godine učenica ste drugog razreda pučke škole. Zanimljivo među četrdesetak i više djece same su djevojčice. I danas se sjećate kako Vas je jedna djevojčica grubo uštinula tada. No, gdje su dječaci?

Da, bila sam u razredu najsitnija (vjerojatno i najmlađa) i tada me mnogo viša djevojčica Zdenka Vuko-

vac tako jako uštinula, da to i dan danas poslije 91 godinu dobro pamtim! Ne znam gdje su dječaci (smijeh), mislim da smo išli u odvojena odjeljenja: posebno muški, posebno ženski

Danas se mladi odgajaju „demokratski“ imaju sva prava, a slabo prihvaćaju obveze. Kakav je bio Vaš odnos prema roditeljima i uopće prema starijima osobito s obzirom na poštovanje i poslušnost?

Narčeni smo poštovati starije. Ako ne radiš kako treba mama bi zadignula haljiniću i šipkom po stražnjici! Sin me pita zašto nisam pobjegla da me ne tuče. Pa, bila je brža i jača od mene, a i da nije, zaslužena kazna se mora podnijeti.

Držali smo do sebe. Pazili smo s kim ćemo stati i družiti se. Imati puno djece je pravi blagoslov i za roditelje i za djecu. Starije djeca pomažu roditeljima i čuvaju mladu braću i sestre, izvode ih u šetnju, uspavljujute se s njima igranja, izgrađuju privrženost, vole se, svadaju (uče demokratičnost), natječu i imaju svoje male tajne. To je za njih neprocjenjivo životno iskustvo i bogatstvo. Lakše je odgojiti troje djece nego jedno! Djeca su najveće bogatstvo!

Udali ste se 1935. godine. Gdje ste živjeli? Živet ste posvetili obitelji. Što vam je posebice upečatljivo i značajno u Vašem obiteljskom životu?

Crkveno sam se vjenčala u Konjicu (nije se sudbeno vjenčavalo!) i odmah otišla stanovati u Novo Sarajevo u vilu Irmu na Pofaličima. Tu sam rodila kćer Ernu 1936. godine. Između željezničke stanice uskotračne pruge i crkve Presvetog Trojstva u Novom Sarajevu je bio podvožnjak kroz koji se prolazilo u drugi dio naselja, gdje je bila kuća Bankonij. Tu je bila i kuća naše kume Curičke. Tu u Bankonij kući sam rodila kćer Zdenku. Kada je 1939. nadbiskup Šarić blagoslivljao kamer temeljac za crkvu Sv. Josipa, išla sam pješke s kćeri Ernom i nosila malu Zdenku iz Novog Sarajeva na Marijir Dvor. Tada se molila jedna prelijepa molitva svetom Josipu, a ne znam moliti je iitko danas:

*O Josipe oče sveti
čuvaj naše kuće i posveti
sva obitelj da se sleži
svetateljubar da se množi
mir veselje k nama svrati
strah gospodnji nek nas prati
krepošču.....*

Kada se moj muž Slavko odbio upisati u srpsko kulturno društvo Sokol, u roku tri čana premjestili su ga u Bosanski Brod, gdje smo ostali godinu dana. Morali smo pakirati sav namještaj za prijevoz željeznicom. Našli smo zamjenu 1940. i preselili se u Konjicu, gdje i danas živim osiri kada odem kćeri Erni ili dođem sinu Danku ovdje u Sarajevo. Sama sam u Konjicu provela vrijeme Domovinskog rata. Pretrpjela sve strahove i teškoće. Kuću je pogodila granata. Bila sam katkada ucjenjivana, ali prošlo je.

U obitelji smo svi bili privrženi jedni drugima i složni. Često smo pjevali i kuća narj je uvijek bila vesela. Najviše smo pjevali dalmatinske, sve moderne i dječje pjesme. Nikaća se u kući nije psovalo niti su govorene ružne riječi.

Kažete kako su Vaši djed i baka Lukići u Konjicu imali kavanu te osjećali i pomagali kojima je trebalo pomoći, kao što su rajzingeri – tako su

7. 10. 2012. Štefica Jurić glasa na lokalnim izborima u Konjicu i ispunjava svoju građansku dužnost

prije zvali osobe koje su putovale pješice – primali ih u svoj topli dom za hladnih noći. Možda ispričate neki zanimljiv doživljaj vezan uz Došašće, Božić, Korizmu, Uskrs ili neko kumstvo, prijateljstvo...

Zajednički se molilo uz svaki obrok. Zajedničke molitve i pjevanja za Božić su poseban doživljaj. Po prastarom običaju za Božić se prije račka, kaća se okupi čitava obitelj oko svečano postavljenog stola, postavi božićni ukrašeni kruh na stol, zatim se postavi božićna zelena pšenica povezana trobojnicom s čašom u sredini u kojoj se nalaze tri blagoslovljene svijeće i na kraju se stavi na stol čaša puna crnog domaćeg vina. Nožem se napravi jedan četverostrani čep u kruhu, kojim će se kasnije, kada se izvadi iz kruha i umoči u čašu s crnim vinom, ugasiti svijeće.

Stojeći su moljene sljedeće molitve:

pozdrav Gospi - Anđeo Gospodnji navijestio Mariji... ; Pcslije Pozdrava Gosp.na mole se:

**PREPORUKE, GOSPINE
LITANIJE, LITANIJE PRE-
DRAGOCJENE KRVI ISUSOVE,
DJELO ZAHVALNOSTI, PO-
ROĐENJE ISUSOVO.**

Potom se klekne (može se staviti i kukumza ispred koljera da se učini veća žrtva) i moli: Hećemo reći pet Očenaša, pet Zdravomarijaj i pet Slava

Ocu na čast pet rana Isusovih da ram dragi Bog ...

Izvadi se napravljeni čep iz kruha, umoči se dobro u vino i govoreći „U ime Oca i S.na i svetoga Duha“ ugasiti tri svijeće u pšenici. Zatim svatko uzme malo vina iz čaše i popije, jer je to dobro za blagoslovi i zdravlje.

Pjevaju se Božićne pjesme: U se vrijeme godišta / Mir se svijetu naviješta / Porođenje djetića / Od djevice Marije. ... Molitva.

Obvezno se peklojanje za Božić!

Ovaj razgovor objavit će Glasnik moje rodne župe koja je u nedavnom ratu mnogo pretrpjela. Zapravo njezini stanovnici su prognani. Više od pet tisuća župljana prije, kraj rata je u K. Varošu dočekalo sedamdesetak osoba. Sada ih ima malo više. Obnovili su crkvu i župnik je tamo ali pravog povratka nema. Rodeni ste u I. svjetskom ratu, preživjeli još dva rata, pa možda imate neku poruku rasutim Kotorvarošanima.

Nije pošteno da ljude protjeruju iz njihovih kuća. Rasuti Kotorvarošani neka se Bogu mole, neka Bog upravlja s njima i neka nikada ne gube naću! Molitvom iskazujemo svoju predanost Bogu i čvrsto se povezuemo vjernički ma gdje bili.

Razgovarala Luca Koroman

Memoari vašeg arhitekta

Zahvala prijatelju koji je spasio zvonik (In memoriam Stipi Mandiću)

Trideset godina suradnje s franjevcima Bosne Srebrene predstavlja poseban i jedinstven segment moga profesionalnog i privatnog života.

Kao arhitekt ušao sam u taj neza- boravni odnos odmah nakon posvete nove crkve u Ljubljani. U ono vrijeme u Sloveniji su bile rijetke i iznimne gradnje novih crkava te se uglavnom radilo na obnovi i preuređivanju. Kako su za te radeve pozivali isključivo uzak krug „crkvenih arhitekata“, bio sam siguran da taj iznimni zadatak – projektiranje nove crkve, što je stvorilo najljepše spomenike arhitekture prošlosti i što od davnine predstavlja najveći izazov za svakog arhitekta, neću doživjeti. Bilo je stoga veliko iznenađenje da su me kao „outsajdera“ pozvali na interni natječaj i da sam, nakon što sam pobijedio, novu crkvu i sagradio. Loš veće iznenađenje je bio poziv iz Kotor Varoša čime je otpočelo razdoblje trideset godina suradnje. To iskazano povjerenje i izbor za stvaranje najznačajnijih sakralnih vizija, poruka i programa Bosne Srebrene, uvijek mi je bila velika čast. Te projekte sam radio s potpunom predanošću i oni mi znače puno više od drugih dostignuća.

Ta tridesetogodišnja profesionalna suradnja je sudbonosno utjecala na moj život. Umjeso uobičajenih, shematskih poslovnih odnosa investitora i projektanta, od samog početka je uspostavljeno slično, toplo i iskreno prijateljstvo u kojem su se naše pojedinačne uloge i zadaci spojili u zajedničku cjelinu našeg cjelovitog udruženog i predanog djelovanja. S godinama i kroz radne segmente, proširivala su se prijateljstva i suradnja sa svećenicima Bosne Srebrene i proširivao se krug susreta s dobrim ljudima: s brojnim prijateljima koji su na različite načine pratili radove, kao i onima koje sam upoznao na brojnim putovanjima te danima provedenim na gradilištima. Uistinu želim i na ovom mjestu i ovom prilikom podsjetiti na brojne dragie prijatelje i suradnike. Na dobre ljude s kojima sam zajedno maštao, tražio, vjerovao, radio; i što je najvažnije – s kojima sam se radio svakom novom

pothvatu i uspjehu. Ali odustajem od nabiranja njihovih imena. Svako ime zaslužuje vlastitu priču kao i priču zajedničkog rada što moram jedanput uraditi dok se još sjećam. Ovom prilikom i se sjećam općenito.

Iz te plejade divnih i dobrih ljudi pojavljuje se lik dragog Stipe Mandića. Bio je izvrstan građevinar. Možda je i to jedan od razloga da smo od prvog trena bili povezani. Uz to, bio je prijatan, razuman i uverljiv sugovornik. Čovjek koji je pažljivo slušao i upoznavao konkretnu problematiku, da bi nakon brižljivog prosuđivanja iznio svoj sav, svoje mišljenje i svoj prijedlog.

Upoznali smo se u Kotor Varošu prilikom poratne obnove ranjene crkve kada je puno pomogao fra Peri Karajčić i svome sinu, fra Zoranu. Naši susreti, razgovori, prosuđivanja i stručni dogovori postali su redoviti i u svetištu Sv. Ive. Stipo je naravno osjećao da je njegov sin fra Zoran kao župnik i čuvar svetišta preuzeo ogromni zadatak i veliku brigu kad je otpočeo s obnovom u ratu uništenog svetišta. Bila su to teška vremena. Iz različitih razloga nije bilo moguće uraditi cjelokapnu projektnu dokumentaciju jer bi time i početak gradnje bio odgođen. Stoga su radovi otpočeli

odmah po fra Zoranovom dolasku i na onim segmentima za koje su sukcesivno pripremanii projekti. Taj veliki izazov i probleme koje je takav način rada uzrokovao preuzeli smo sporazumno fra Mijo Đolan, provincijal, fra Zoran, mladi ali iznimno sposobni, predani i poštovani čuvar svetišta i ja kao arhitekt sa suradnicima.

Baš tu je bilo potrebno i dragocjeno prosuđivanje i savjetovanje – ponekad i nadzor – izvršnog i iskusnog građevinara. Dobrog čovjeka koji je u sebi spajao apsolutnu stručnu kompetentnost i autoritet i istodobno ljubav prema našem zajedničkom poslu i brigu za uspjeh sina Zorana i svih nas. Zajedno smo pratili gigantski iskop u brdu koji je i sam posebno podržavac jer je bio oduševljen idejom i odlukom da crkva nigdje ni za centimetar ne uđe u dolinu svetišta. Nakon toga smo zajedno prosuđivali optimalnu izvedbu kompliciranih temelja, pa kripe i opasnog i zahtjevnog postavljanja golemih betonskih okvira, konstruktivne veze crkve i brda. Za svaku novu fazu zajedno smo prije njezina početka promislili što bolji i sigurniji postupak realizaciji. Konačno je u 2007. godini došao svečani trenutak.

Konstrukcije visokih zidova prema brdu bile su završene; završen je i župni dvor sve do gornje ploče, budućeg vidikovca na kot. od 28 metara iznad doline svetišta odakle prema projektu počinje uspinjanje zvonika.

Ali tad je dešao trenutak koji je mogao spriječiti izvedbu zvonika i time dovršavanje same crkve. Ako sam tada dobro shvatio kod nekih su se fratara (kod pojedinaca i u nekim fratarskim krugovima) pojavile sumnje u projektno rješenje spiralnog zvonika pa su zahtijevali da se zvonik gradi po stereotipnoj, klasičnoj i preživjeloj shemi (skici, nacrtu). Fra Zoran se našao u hamletovskoj poziciji: nastaviti s radovima, s izvođenjem za koje su već bile pripremljene skele, oplate i armatura ili gradnju prekinuti i čekati na zajedničko jedinstveno mišljenje o zvoniku, pričekati novi projekt i onda nastaviti s gradnjom. Fra Zoran je rođeni lider, čovjek koji s lakoćom okuplja druge za nešto dobro, za nešto zajedničko, za nešto što naci-lazi osobne interese. Nikada, pa ni tog trenutka, nije spomenuo nekoga ili nešto što mu pravi probleme i nije se žalio. Pa ipak, znao sam da jutarnju kavu pijem s čovjekom koji zbog briga i ozbiljnih obaveza noću nije sklopio oči.

Bio je to trenutak u kojem je sudbina zvonika odlučivala i o gradnji nove crkve. Bez obzira na novo mišljenje o novom zvoniku, nisam ga htio raditi i bio sam odlučan da prekinem svoj rad. Ponajprije zbog samog načina postupanja kad su uoči samog izvođenja došli s novom drukčijom idejom zvonika a i zbog toga što je zvonik već dotad tri puta doradivan do zadnjeg detalja, ali i zbog odbojne misli da će se iznad župnog dvora i nove crkve zauvijek prema nebu uspinjati stereotipan, klasični i neinventivno oblikovani zvonik. Bilo je ljeto i Stipo je već dulje vrijeme boravio u Podmilačju. U očaju sam ga potražio na gradilištu i iznio problem koji je iskrnuo. Kako smo prije toga zajedno pripremali izvođenje tog najkompliciranijeg dijela građevine ni sam nije mogao vjerovati u novu situaciju. Kao izvrstan građevinar, kao vjernik i otac, Stipo Mandić je i sam bio pogođen: pokušao je da me smiri te

me je uvjeravao da se to ne smije dogoditi. U satima i danima koji su uslijedili uzeo je stvari u svoje ruke, smirio razne strasti, podupro građevinare, dao snagu fra Zoranu i time spasio zvonik.

Slike koje objavljujemo sriamljene su 2007. godine. Stipo Mandić (gore) stoji s fra Zoranom, župnikom i čuvarom svetišta (desno), s Bajrom Mečavicom, rukovoditeljem izvođača, te projektanticom i arhitekticom Tinom Kolar Mušič, ispred gradilišta nove crkve u svetištu Sv. Ive. Njihov pogled je zabrinuto okrenut prema budućem zvoniku u trenutku kad je upravo stigao zahtjev da se gradnja zaustavi i da se radi novi projekt.

Posljednji put sam se sa Stipom družio uoči otvaranja i posvete spomenika žrtvama rata i poraća u Kotor Varošu. Do kasno u noć pratili smo dovršavanje montaže kamenih blokova i na koncu postavili i kip Marije, žalosne kotorvaroške žene. Fra Zoran i fra Miroslav su me pozvali u svoja kuću prepunu tobline, prijatelja i gosta. Svi su bili sretni i penosni da smo pravovremeno i dobro dovršili to važno spomen-obilježje. Stipo i ja smo sjedili i razgovarali odvojeni od brojnih gosta. Mislima i riječima smo proputovali cijeli put

uređivanja svetišta i izgradnje nove crkve sv. Ive i sjećali se brojnih zajedničkih sudbonosnih odluka koje su usmjeravale rad. Posebna priča je bila naravno posvećena zvoniku. Unatoč njegovoj skromnosti, vjerujem da je Stipo Mandić dobro znao da ga je samo on spasio. Tada je bio i zabrinut jer je fra Zoran upravo bio premješten iz Podmilačja. Morao sam mu stalno obećavati da ću se kao i prije, s njim, brinuti za obnovu i uređenje svetišta. I svaki puta sam lagao. Nisam imao hrabrosti da tom idealnom, dobrom, čestitom i poštenom čovjeku, umornom od teška života, panje, rata i bolest, kažem kako me je samo nekoliko sati prije novi župnik pod prijetnjom policije istjerao iz svetišta Sv. Ive.

Kapi kiše su se poput suza spuštale po staklu onog tužnog dana kad sam se nakon zadnjeg oproštaja vraćao u Ljubljano. Dok sam se satima vozio, tješila me obaveza da sam dužan napisati svoje misli i sjećanja i – na žalost posthumno – zahvaliti velikom prijatelju koji je spasio zvonik nove crkve u svetištu Sv. Ive u Podmilačju. I tako ga uvjeriti da je u pogledu na taj zvonik zauvijek ucrtan i njegov lik.

Akademik arhitekt Marko Mušič
Sranj, 2015

Priredio: mons. Ivica Božinović

Banjalučki trapisti (22)

Navršilo se 140 godina od dolaska prvih trapista u Delibašino Selo, kod Banjaluke, i 100 godina od smrti osnivača samostana Marija Zvijezda oca Franza Pfannera. Ove godišnjice povod su da opet bude progovoreno o njima i njihovim velikim zaslugama za sveukupni razvoj Banjaluke i njenog kraja. Nažalost, riječ je o zaslugama koje su proteklih desetljeća premalo vrednovane i zaboravljene

Njemačka vojska useljava u samostan

Na svjetskom obzoru naziru se teška ratna vremena. Požar rata velikom brzinom se širi Europom i bilo je pitanje dana kad će zahvatiti i ovaj dio svijeta. Nacionalsocijalistički režim gazi sve pred sobom. Za svoju ratnu mašineriju traži nove vojnike. Opat Bonaventura Drugi bori se kao lav za svoje članove, napose za mlade omlate Nijemce u juvenatu, koje režim želi mobilizirati u svoje redove. Nijemci moraju "kući u Reich"! I u Mariji Zvijezdi ima Nijemaca, mladih i sposobnih za vojsku.

Dakle, i za njih vrijedi isto! Opat uporno dokazuje da je riječ o redovnim đacima, koji su regularno ispunili svoje školske obveze. Nažalost, ni on nije bio svemoćan i dvadesetak mladih članova samostana je mobilizirano i odvedeno u rat. Više od polovice mobiliziranih poginule je na ratištima Poljske, Rusije, Njemačke, Azovskog mora, Rumunije...

Samostan svoj rad prilagođava novonastaloj situaciji, ali ga ne prekida. Broj siročadi je da eko manji nego ranije, ali sirotište radi i dalje. Uratoč velikoj ekonomskoj krizi javna kuhinja na "forti" samostana (porta - vrata) neprestano djeluje. Broj onih koji je koriste neprestano raste. Nažalost, bilo je i onih koji su kasnije, nakon rata u "žaru revolucije" zaboravili na trapističku "fortu" koja ih je hranila.

"Neki od onih, koji su se redovito hranili kod nas, nanijeli su nam nakon rata najviše zla", pripovijedaao je kasnije jedan trapist. Zabilježeno je i ovo: "Kod nas se redovito kahalalo za 200-280 osoba. Recimo da su se s tim koristili i mnogi kojima nije bila potreba..."

Opat Bonaventura Drugi nastoji, unatoč svemu, održati samostan na nogama.

Dolaskom u Banjaluku u proljeće 1941. godine njemačka vojska uzima za svoje potrebe dijelove starog i novog samostana, u koje useljava. Naravno,

"mobilizirali" su za sebe i sve drugo što im je bilo potrebno.

Ratne godine

Nacisti su 21. travnja (aprila) 1941. godine ušli u trapistički samostan Rajhenburg u Sloveniji, koji je bio osnovan 1881. godine od Francuza. Samostan su devastirali i opljačkali, srušili zvonik crkve, protjerali redovnike, a neke su i uhapsili. Dio protjeranih redovnika sa svojim opatom Pijom Novakom nalazi sklonište u samostanu Marija Zvijezda. Ironija povijesti - Nijemci ih protjeruju, a sklonište nalaze kod Nijemaca! U ratu je očito sve moguće!

Ratne godine su prolazile i 1943. godine "ratna sreća" sve više okreće se protiv nacionalsocijalističkog režima i njegove vojne sile. Tada se zbio i događaj koji će biti uvod u dramu koja će uslijediti. Riječ je o partizanskom napadu na samostan koji se dogodio na Silvestrovo, 31. prosinca (decembra) 1943. godine.

Otome je ostao zap s o. Pankracija, domara u samostanu: "Šume oko našeg samostana su još odavno bile pune partizana. Svaki dan smo strahovali od napada. Od srpskih seljaka, koji su se prijateljski odnosili prema nama, dobivali smo pisma da se moramo čuvati,

jer će 30. prosinca (decembra) partizani napasti samostan i Banjaluku.

Pokazao sam pismo njemačkim vojnicima, no oni su se na to samo nasmijali. Trideseti prosinac (decembar) je protekao mirno, ali 31. je uslijedio napad. Četrdeset tisuća je napalo Banjaluku. Sve je bilo u plamenu... Poslije podne su došla njemačka vojna vozila i pokupila sve vojnike... Ostali smo sami. Kakvo je samo raspoloženje i kakva zhrka vladala među nama može svatko zamisliti. Stari samostan je bio zauzet, posvuda su svjetlile crvene kugle granata..."

Narodni sud

Iste noći partizani su ušli u samostan. "U međuvremenu su partizani u potpunosti zaposjeli samostan, polupali sve prozore, uze i sve što su mogli ponijeti sa sobom, čak i moj štap, cipele, haljine, rublje", zapisuje o. Pankracije.

O. Nivard Volkmer, kasni e superior Marije Zvijezde, a tada svjedok događanja zapisuje: "Kada smo uspostavili komunikaciju s partizanima, rekli su da pet otaca mora pred narodni sud i to oni koji su u upravi, među ostalima opat Bonaventura, o. Berno i o. Pankracije".

O Pankracije koji se sakrio, o tome piše: "Kada sam se popeo gore iz podruma u susret su mi došla dva radnika i predala mi pismo direktora naše pivovare, s molbom da ga odmah pročitam. Direktor, potajni partizan, me obavijestio: partizanski sud me upravo osudio na smrt, treba da se sakrijem i sklanjam od partizana. Direktora sam jednom prilikom spasio od Gestapa i iz zahvalnosti on je sada spasio mene".

Prilikom ovog napada na samostan poginule su tri osobe: br. Gaudencije, jedan njemački vojnik ostavljen zbog bolesti, i Jozo Perković, familijar u samostanu.

Nakon tri dana situacija se malo smirila. Spomenuti o. Nivard piše: "Danju smo svi bili u samostanu na desnoj strani Vrbasa, noću smo odlazili na lijevu stranu, u obiteljske kuće. Magistri su sa oblatima i novacima otišli redovnicama u Nazaret, ali tamo nisu mogli dugo ostati. Opatu Bonaventuri je bilo jasno da redovnici njemačkog podrijetla više neće moći ostanu u Mariji Zvijezdi. Donio je odluku: u samostanu ostanu redovnici Slaveni, a ostali odlaze!"

Odlazak u Njemačku

Opat se s njemačkom subraćom najprije povlači u fljake u Aleksandrovu i Novoj Topoli i odatle povremeno dolaze u Mariju Zvijezdu, dok je to bilo moguće. Situacija se mijenjala i nije bilo više gotovo nikakve sigurnosti. Zračni napadi koji su počeli oko

svetkovine Duhova 1944. okončali su i relativnu sigurnost koja je do tada postojala u Aleksandrovu. Svi se povlače prema Novoj Topoli. Dana 22. rujna (septembra) 1944. formirana je velika kolona ljudi i zaprežnih kola koja je krenula prema Gradiškoj. U koloni su bili njemački kolonisti iz Lijeve polje. S njima su bili i trapisti. Nakon brojnih problema opat Bonaventura je sa svojom subraćom došao do Zagreba i odavde nastavio put u Njemačku. "Dom Bonaventura, koji je bio protiv nacističkog režima, morao je 1944. godine pobjeći iz Marije Zvijezde", čak iz Jugoslavije - međutim ne od Njemačke, već zbog Nijemaca." (N. Friedwagner).

O ratnim zbivanjima vezanim za Mariju Zvijezdu piše i samostanski kroničar: "U jesen 1944. pokazivali su se svi znaci da je blizu svršetak njemačke oružane sile, a s njom i promjena na Balkanskom poluostrvu. Prilikom drugog napada partizana na Banjaluku i okolice pretrpio je samostan Marija Zvijezda velike materijalne štete. izgorjela je hidrocentrala, konjska štala, sa njom vezane radionice i magazini uzduž ceste. Vatra je nemilice gutala i razarala sve dok nije u tome traktu sve izgorjelo."

Umire opat Bonaventura:

Tako je dočekana zima 1944/45 sa novim velikim oskudicama u svemu. Te jeseni ostavili su samostan skoro

svi članovi neslavenske krvi, izuzev desetorice: br. Modesta, br. Remigija, br. Severina, br. Michaela, br. Aleksija, br. Alojza, br. Henricha, c. Alojza, o. Maurusa Seine i o. Severina Greilacha. Na početku proljeća 1945. brojila je Marija Zvijezde još 51 člana sa juvenatom oblata crnih i bijelih. Starješina je klastr. prior c. Fulgencije Oraić, koji sa umijećem i kretnošću vodi samostan kroz sve ove situacije."

Opat Bonaventura dobio je odobrenje Reda da svoju raspšenu zajednicu sabere u njemačkom samostanu Maria Veen, u Westfaliji. Bilo je to u svibnju (maju) 1946. godine.

"No, i tamo su živjeli bez sredstava: tek u austrijskom Engelszellu su konačno našli - prema pravilima Reda - 'stalno' mjesto". (N. Friedwagner).

Trapistički samostan Engelszell, u Austriji, bio je prvi kojega je Gestapo zatvorio. U ovaj samostan redovnici se počinju preseljavati 1951. godine. Dom Bonaventura je tako postao administrator Engelszella i ostao je opat Marije Zvijezde. Tu zajednica konačno stječe "stabilitet" 1953. godine.

Opat Bonaventura ostao je formano opat Marije Zvijezde sve do 1953. godine. Tada zajednica bira o. Bennu Stumpfa za opata Engelszella. Opat Bonaventura povlači se u jedan sanatorij u Bad Kissingu i nosi naslov: "Abbas Mariastellae honoris causa" (počasni opat Marije Zvijezde). Umro je 1957. godine i pokopan na trapističkom samostanskom groblju u Mariawaldu. Sve do smrti nadao se mogućnosti povratka u Mariju Zvijezdu.

Odlaskom opata Bonaventura i redovnika njemačkog podrijetla prestaje s radom Humanistička gimnazija u kojoj su se školovali kandidati - oblata Marije Zvijezde.

Također prestaje s radom i visoka filozofsko-teološka škola u kojoj su tijekom niza godina studirale mnoge generacije svećenika

No, prava drama tek počinje za redovničku zajednicu koja je ostala u Mariji Zvijezdi. Drama koja, na neki način, traje sve do danas!

Nastavit će se...

Susret mladih u Kotor Varošu

Iako svake godine u tjednu Velike Gospe velik broj Kotorvarošana posjećuje svoj rodni kraj, mladi Kotorvarošani - koji kao djeca nekadašnjih izbjeglica odrastaju izvan naše domovine Bosne i Hercegovine - gube povezanost te zanimanje za korijene. Da bi to spriječili, te da kotorvaroški kraj ne postane crna rupa na bh zemljovidu, u ljetu 2012. godine pokrenut je projekt volontiranja...

Mladi, koji ste rodom iz BiH: što za vas predstavlja Bosna i Hercegovina? Što vam je prvo pred očima kad netko spominje zemlju u kojoj su odrasli vaši roditelji? Što osjećate kada putujete Bosnom i Hercegovinom?

Razmišljajući o našoj domovini, svašta mi se nešto vrti u glavi. Iako nisam odrastao u BiH, većinom lijepe stvari povezujem sa (po meni) najljepšom zemljom na svijetu. Posebno nakon tjedna Velike Gospe, u kojemu smo četvrti put zaredom organizirali projekt volontiranja u Kotor Varošu (ovaj put sa animatorima "Caritasa Italiana" iz Sarajeva), još sam se više uvjerio u društvene ljepote naše domovine koje se u medijima baš i ne žele prikazivati. Nakon što smo nekliko dana imali mogućnost uživati na našoj djedovini, još jedna lijepa vijest je stigla, ali iz daleke Litve: kadeti košarkaške bh reprezentacije su prvi put postali prvaci Europe. Trener Josip, reprezentativci Lazar, Amar i Nikola; Njegoš, Emir i Josip. Imali su jedan zajednički cilj, i uspjeli su postići ga. Zamislite samo kakav li je to poziv za bh foteijaše kojima nije do zajedništva, kojima nije do zajedničkih pobjeda, kojima nije do dobrih susjedskih odnosa među običnim ljudima. Ili kako Papa Franjo reče u Sarajevu: 'kojima je stalo da od svake razlike stvore razlog za sukob'. Vjerojatno im se, također, ne bi svidjelo što smo zajedno s članovima "Caritasa Italiana", mladim Kotorvarošanima i Jajčanima različitih vjeroispovijesti i nacionalnosti posigljali ovih dana.

Svidalo se to njima ili ne: to je Bosna. Iako je ovaj projekt počeo s nudenjem neformalnih aktivnosti za mlade Kotorvarošane hrvatske nacionalnosti - tj. da u tjednu Velike Gospe nebi zavirili samo u kafiće i diskoteke,

već i u dvorišta nesposobnih i nemoćnih Kotorvarošana - otpočetka smo imali cilj ovim projektom privlačiti i mlade Kotorvarošane drugih nacionalnosti i vjeroispovijesti. Mladi, koji su također djeca jedne generacije čije će se u ratu nanosene rane osjetiti čak i u generacijama koje dolaze poslije nas. Ove godine smo zahvaljujući Milošu, Mebruri, Blanki, Teodori i Danielu iz "Youth for peace" grupe uspostavili temelje za daljnji rad u tom okviru. Kako su nam dani prošli? Različite radionice o vjerama koje su stoljećima prisutne na našim prostorima; radionice koje su nam pokazale koliko je odgovoran posao dogovoriti se utim. Predavanja banjalučkog Caritasa su nam, pored pripremanja doaska velikog broja Kotorvarošana svojim župama te obilaska starijih i nemoćnih Kotorvarošana, omogućila fizički odmor te otvorila oči za nama do tada nepoznate tematike svakodnevne, npr. trgovina ljudima i sl. Iako vas mlade Kotorvarošane pokušavamo privlačiti na sve moguće načine (najviše putem interneta), odziv za takvu vrstu dragovoljnog rada - kao uvijek do sada - nije prevelik. Šteta, jer zahvaljujući dolasku animatora iz "Caritasa Italiana" ste imali priliku doživjeti sve najljepše strane koje nam

naša domovina nudi: razgovori s Milošom o pravoslavlju, s Mebrurom o islamu, s Blankom o judaizmu, s Teodorom o katoličanstvu - sve u starom bosanskom duhu „svoje voli, a tuđe poštuje". Sve ono što je stvarnost ne samo naše domovine, nego svijeta: gledati ne samo naprijed, nego i lijevo i desno, može biti od velike koristi za čovjeka i društvo. Tek kada, napokon budemo shvatili da su različite vjerske zajednice i nacionalnosti u Bosni i Hercegovini Božji darovi s kojima trebamo upravljati šte mudrije i paratnije, tj. da ih ne shvatimo kao prepreku, već kao šansu i mogućnost ka napretku (gdje još u Europi - pred BiH - imate 4 vjerske zajednice sa različitim tradicijama i kulturama prisutne na tako malom prostoru?), tek tada ćemo u društvenom smislu moći napredovati. "Mirotvorci budite" su bile riječi Pape Franje tijekom posjeta našoj domovini, upućene svim narodima koji u njoj žive. Zato mislim da se možemo vidjeti kao mirotvorci, koji u duhu vjere - „Ljubi svog bližnjega kao sebe samoga" (Mt 22,39) - i zajedništva žele činiti dobro. Uostalom, na ovaj način smo pokazali da smo mi mladi u/z BiH i te kako sposobni pckrenuti i premijeniti nešto, i to zajedničkim snagama, ukoliko imamo mogućnosti da to dokažemo...

Mateo Topalović

Pobožnost obilaženja groblja, crkava, kipova i slika

U našem narodu je raširena pobožnost obilaženja grobalja, crkava i slika. Pobožnost podrazumijeva lagani hod, dostojanstveno i sabrano držanje, pri tome se izgovaraju u tišini molitve, zazivi i zahvale. Smijer kretanja? Smijer kazalke na satu. Prepričava se da su čvaka školarca, stigavši prije roditelja, krenuli u suprotnom smijeru, pa su im se smijeli a i danas se sriju kada se toga sjete uz kavu.

Do groblja sv. Roka iz Podbrda se išlo preko polja pješice (poprijeko) kroz krčevu, na jezera (uz Vrbanju), pored šibljanske čuprije, uz mlavu i eto vas. Usput se proćavrlja o ljetini, stoci, usjevima, otavama, o dobrim i lošim vremenima.

Do Rujevice se isto išlo pješice cestom. Na Sokoline samo pješacili uglavnom, uz Vinišće.

Kako ostati sabran i skrušen prilikom obilaska? U novije vrijeme sve teže. Obilaziš Rokovo groblje. Pogled ti pada prvo na Jeničare, na Šibove i

zapuštena polja, na Podbrde, koje sve više zarasta. Uskoro gledaš Zabrde i šumu koja osvaja voćnjake i polja. U daljini se vidi Bašćina, Bilice, Sokoline i Duratovci. Na jednom dijelu groblja nekoliko grobova se nalazi izvan staze. Pitate se zašto. Tu su pokopani oni koji su (ne daj Bože), oduzeli sebi život. Sve se to događa dok molite. U dane velikih blagdana (Cospojina, Rokovo), kada je puno svijeta onih koje dugo niste vidjeli. Te vas dekoncentrira. Kako se ne nasmiješiti susjedu, prijatelju, poznaniku, rodbini koja je stigla čak iz Amerike. Kako obilaziti kip sv. Ive i ne vidjeti toliko mnoštvo i negdje na bašći Franu Mate Šare. On je vršnjak, pastir (čoban) koji je s ocem Matom, u naše dvorište zatvarao ovce da prenoće. Ujutro smo pili zajedno toplo mlijeko. Nismo se vidjeli sigurno 40 godina.

Oprosti sv. Ivo što sam izišao iz reda i otišao se susresti s Franom.

Sv. Ivo je tu i da spaja ljude. Stisak ruke i srdačnost je također molitva. Kažu da su neki, u stara vremena, obilazili groblje s bolesnom kravom i ozdravila je. Nije grijeh uzdati se u veterinaru, ali veterinaru nije bilo u to vrijeme. Jedini pomoćnik je bio sv. Rok. Rujevske groblje se obilazilo utorkom, sv. Ante (Šibovi) utorkom, Rokovo petkom i mladim petkom. Za blagdan sv. Roka i groblje i kip i kapelica. Stara crkva se obilazila mladom nedjeljom. Crkva na Sokolinama u svakoj prigodi, osobito mladom nedjeljom. Kip i crkva na Veliku Gospu.

Kažu da su, mladim petkom, zajedno dolazile i obilazile Rokovo, žena Amde Kovača (muslimanka), Mitrovica (mama Miće Prline-pravoslavka) i žena Dorđa Štule (Židovka).

Na nama je da nastavimo pobožnosti, da govorimo o tim običajima i volimo rodni kraj jer nema raja bez rodnoga kraja.

Svetom Ivi se vjeruje

Da se vjeruje sv. Ivi to nam je jasno i to osjećamo. Osjećamo njegovu pomoć, putujemo na hodočašće. Jedni da mole, drugi da mu zahvale. Mole mu se i osobe druge vjere. S nama hodočasnicima pješacima gotovo redovito hodočasti jedna pravoslavka i jedna muslimanka. Razgovarajući, uz kavu, s jednom pravoslavkom rodom iz Obodnika, saznajem da su i oni hodočastili na misa uočnicu ili na dan sv. Ive u devet sati. Dok prolazimo Čaršijom u koloni, prilazi pravoslavka i daje vunene priglavke da stavimo na priliku (uz kip sv. Ive). Blizu smo Podmilačju. Prolazimo pored zascoka Sarafi. Romi prose, djeca trčkaraju. Kako su se veselili bombonama koje sam im podijelio. Naravno, u ime sv. Ive. Prilazi mi starija i ozbiljnija Romkinja i moli me da ponese na priliku staviti tri KM. Odgovaram joj da hoću ali objašnjavam da je ona siromašna i da joj tri KM mnogo znače. Ona odgovara: sv. Ivo ne treba moje tri marke ali ja trebam svetog Ive pomoć. Šteta da više nas nije čulo to svjedočanstvo vjere. Iponio sam taj velebni dar pun vjere u zagovor sv. Ive.

Da se i nama ne dogodi

U smrti smo svi jednaki. Sve ostavljamo a ponese samo svoja dobra djela. Na Rokovo groblje spuštamo u raku jednog dragog čovjeka. Puno nas je. Žalost. Neki vele iznenada. A kada je smrt bila najavljena? I komu? Smrt uvijek dolazi iznenada. Čuju se komentari, žali se, plače. Tužno. Negdje iza leđa komentiraju dva muškarca: svega na ovom svijetu je imao, samo Bosne ostao željan. Samo da se i nama isto ne dogodi!

Naši darovatelji

Za crkvu Kotor Varoš

1.	Drago Kurušić	20 KM
2.	obitelj Vinka i Lenke Bjelobrck	400 HRK
3.	Ivan Agatić Ninko	200 HRK
4.	Ilija i Kata Miškić	80 CAN \$
5.	Nikica i Marića Barišić	50 EUR
6.	Škrobić (Zvonko) Ivan	100 EUR
7.	Jako i Milica Andrijević	50 EUR
8.	Alojzije Kovačić	1000 EUR
9.	Luka Topalović-Jurin	50 EUR
10.	Marija Nobauer	50 EUR
11.	Ranko i Ruža Topalović	200 HRK
12.	Ilija Vajeva - Špija	200 HRK
13.	Ivo - Fole Bilanović	50 KM
14.	Juro Bilanović	50 KM
15.	Dragica Marković	50 KM
16.	Jesip Mandić - Pile	100 EUR
17.	Jesip Josipović (Brico)	50 EUR
18.	Vlado i Zdenka Brkić	200 KM
19.	Mato Stipić	50 EUR
20.	Mara Kovačić	50 EUR
21.	Marko (Ivica) Barić	50 EUR
22.	Pile Julardžija	400 HRK
23.	Anto Pezerović	200 KM
24.	N.N.	50 EUR
25.	č.s. Gizela Mandić	100 EUR
26.	Marko Zeba Šokac	200 HRK
27.	Ivo Miškić	20 EUR

28.	Marko Mandić Ilke	50 EUR
29.	Marko Kovačić Bogdana	50 EUR
30.	Luka Kovačić Bogdana	50 EUR
31.	Mirko i Jelka Kljajnić	100 USA\$
32.	Stipo i Slavica Petrušić	100 USA\$
33.	Fikret Tuzlić	200 KM
34.	Bernard i Mara Andričić	200 USA\$
35.	Ratko Zeba-Kikin	100 EUR
36.	Marko Zeba Kikin	150 USA\$
37.	Manda Zeba (+Stipe)	100 KM
38.	Manda Topić	50 EUR
39.	Anto i Mara Jurinović	50 EUR
40.	Marko Pranjić Lola	50 KM
41.	obitelj Ivana Josipovića	100 EUR
42.	Mijat Zeba	50 EUR
43.	Ilija Lukić Čerco	100 EUR
44.	Elizabeta Škerlec	400 KM
45.	Augustin Vidović	50 KM
46.	Željko Tomić	100 KM
47.	Lucija Furjanić	300 KM
48.	Ivo (Stipe) Miškić	320 HRK
49.	N.N.	100 EUR
50.	Ružica i Ivo Šipura	200 HRK
51.	Jako i Ana Jelusić	100 EUR
52.	Ivan Šimunović Cvičko	300 HRK
53.	Stipo (Ante) Zeba	100 EUR
54.	Bašćirci za ručak 17.10. 2015.	100 EUR
55.	Bašćirci za ručak za Malu Gospu	100 EUR

UKSA

1.	Ivka Vidaković	20 KM
2.	Ljubica Zeba	100 EUR
3.	N.N.	20 EUR
4.	Luca Zeba	20 KM
5.	Igor Mandušić	30 KM
6.	Žene iz Stuttgarta	200 EUR
7.	Ranko i Ruža Topalović	20 EUR

8.	Mirko Oršulić	20 EUR
9.	Stipo i Slavica Petrušić	150 USA\$
10.	žene župe sa Gastro manifestacije	100 KM
11.	Daliborka Bje obrk	10 EUR
12.	Marko Pranjić Lola	50 KM
13.	Augustin Vidović	50 KM
14.	Marko Pranjić Lola	50 KM

Za Glasnik

1.	Mijat Klarić	40 EUR
2.	Kata Šimunović	10 KM
3.	Ivica (Nike) Piličić	10 EUR
4.	Stipo Vidic - Efan	20 KM
5.	Dragica Ivić	20 EUR

7.	č.s. Gizela Mandić	100 EUR
8.	Goran Andrijević	100 EUR
9.	Marda Grgić	20 EUR
10.	ob. Ivana Josipovića	50 EUR

Za crkvu Vrbanjci

1.	Ivica (Nike) Piličić	50 EUR
2.	Vlade Lukić	10 EUR
3.	Ilija Lukić Čerco	400 HRK
4.	obitelj Marije Mišića	50 EUR

5.	Ivo (Peje) Šipura	100 KM
6.	Nikola (Ante) Šipura	100 EUR
7.	Ruža i Ivo Topalović	50 EUR
8.	Nediljko i Olgica Brkić	200 HRK
9.	Marko Ivić	100 EUR

Za crkvu Sokoline

1.	Mato (Ive) Vilus	100 CHF
2.	Mara Kovačić	50 EUR
3.	Ivica Barić	20 EUR
4.	Šipura Nikola	20 EUR

5.	Miroslav (Josipa) Kovač	200 CHF
6.	Marija, Silvija i Stefan Vilus	100 EUR
7.	Ljubica Čolić	50 EUR

Vi pitate, fra Juro odgovara

Pitanje

Mučim me jak artritis u prstima i koljenima, a bolovi su nesnosni. Nikakvi mi lijekovi ne pomažu, čini mi se da mi je sve gore od njih. Kakva je to bolest i ima li prirodnih lijekova koji bi mi barem olakšali patnje?

Upala zgloba (arthritis), jednoga ili više njih, može biti akutna ili kronična, različitog povoda (infekcijska, reumatska) te samostojna ili u okviru neke druge bolesti. Najčešći je reumatoidni artritis – kronična upalna bolest vezivnog tkiva, nepoznata uzroka, sa spontanim fazama poboljšanja i pogoršanja. Svaki novi napadaj ostavlja trajne promjene i oštećenje funkcije zgloba sve do invalidnosti. Najvažnije i najčešće upalne promjene događaju se na malim zglobovima šaka i stopala, iako mogu biti zahvaćeni svi zglobovi u tijelu, kao i vratna kralježnica. Glavni simptom upale jest oteklina i bol zahvaćenoga zgloba te jutarnja zakačenost. Upalne promjene karakteristične za reumatoidni artritis zahvaćaju zglobove simetrično. S obzirom na to da upalne promjene, osim zglobova, mogu zahvatiti i mišiće, tetive, krvne žile, periferne živce, srce, pluća, bubrege..., za reumatoidni artritis kažemo da je sustavna bolest. Četiri do pet puta češće pojavljuje se u žena nego u muškaraca. Kako je uzrok nastanka do danas nepoznat, tako ni liječenje nije jednostavno, odnosno ne postoji jedan lijek koji bi liječio uzrok nastanka bolesti ili spriječio njezino pojavljivanje.

Preporučujem sljedeće.

Grejp (Citrus paradisi). Imate li artritis ili uloge, svaki dan ogulite i pojedite 1-2 grejpa, zajedno sa semenkama koje treba dobro sažvakati. On razrjeđuje krv, izbacuje iz tijela otrovne tvari koje su proizvod bakterija, kao što su mokraćna kiselina i toksini. Osočito je djelotvoran kod uloga i reumatoidnog artritisa. Nегоve sjemenke su najbolji antibiotik! No grejp smanjuje djelovanje nekih lijekova i zato se prije uzimanja treba posavjetovati s liječnikom.

Oblozi od trinja ili kamilice (Chamomilla recutita). Kad se pokosi trava, u njoj ima nekoliko desetaka ili stotina trava. Kad se osuši, nastane sijeno, a otpad od tih biljaka, tj. sijena (lišće, cvjetovi i vrhovi stabljika) odvoji se od sijena i može se skupiti; to je trinje. Kod artritisa su vrlo djelotvorni oblozi od trinja ili cvjetova kamilice. Stavite u gazu trinje ili cvjetove kamilice, ugrijte dobro u cjediljki iznad pare koja nastaje kahanjem vode, a kad se dobro namoči i natopi parom, stavite oblog na bolna mjesta. Neka oblog bude vruć koliko možete podnijeti, a ostavite ga sve dok se potpuno ne ohladi, najmanje sat vremena. Činito jednom na dan, najbolje navečer prije spavanja. Ponavljajte postupak sve dok se bolovi ne smanje. Oprez! Topli oblozi ne smiju se nikada stavljati kod jakih akutnih upala! Tada bismo mogli samo naškoditi. Osim toga, mora se pripaziti je li osoba alergična na trinje i kamilicu.

Oblozi od listova kupusa (zelja) i kelja. Najbolji su vanjski listovi kupusa ili kelja koji se inače bacaju. Listove operite, natucite i izvaljajte bocom na lamenoj kрпи tako da izlazi sok, stavite na bolna mjesta, zamotajte folijem, a preko toga stavite ručnik. Činite tako svaki dan dvaput po sat vremena tijekom dana ili sat vremena navečer, a onda novi oblog ostavite preko cijele noći.

Oblozi od svježega sira. Stavite 250-500 g svježega sira na gazu i onda

kac oblog izravno na bolna mjesta. Ostavite na bolnom mjestu sve dok se potpuno ne osuši. Kod akutnih napadaja artritisa stavljajte oblog 6-8 puta na dan, ali uvijek svježe pripremljene!

Čaj od gomolja vražje pandže (Harpagophyti procumbentis radix). U pola litre hladne vode stavite dvije do tri pune male žlice gomolja vražje pandže, ostavite preko noći (12 sati), podgrijte i procijedite. Pola popijte ujutro, a drugo pola navečer. Pijte tri tjedna, tjedan pauzirajte pa porovite još tri tjedna. Postoje i tablete te biljke koje se mogu uzimati umjesto čaja uz savjetovanje s liječnikom i prema priloženim uputama.

Čaj od koprive (Urtica spp.). U litru vrele vode stavite tri velike žlice sušene koprive (ako je svježe ubrana, onda šest velikih žlica), ostavite 10 minuta, procijedite te tijekom dana popijte toplo i na gutljaje. Čaj se pije sve dok napadaj traje, ali dobro ga je nastaviti piti i nekoliko tjedana nakon toga.

Čaj od korijandra (Coriandrum sativum). U šalicu vrele vode stavite dvije male žlice korijandra, ostavite 10 minuta, procijedite te pijte toplo i na gutljaje. Triput na dan popijte po šalicu. Čaj se pije sve dok napadaj ne prođe i onda još tjedan dana. Korijandar se spominje u Bibliji (Izlazak 16, 31 i Brčjevi 11, 7) jer je nabeska hrana u Sinajskoj pustinji, mana, bila bijela kao korijandrovo zrno.

Nastavit će se...

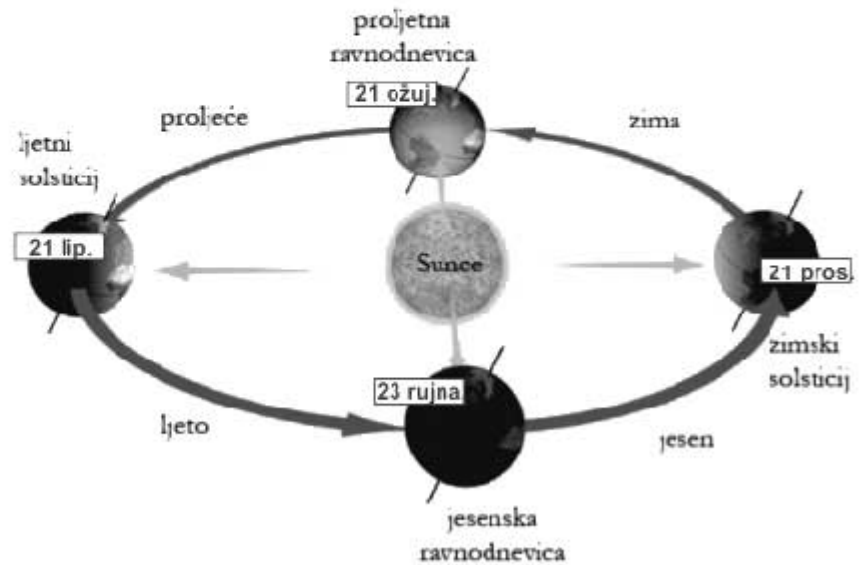
Zemlja i sunce za četiri godišnja doba

Ravnodnevica je dan, koji je od davnina smatran bitnim za sve nedovršene poslove, kao i neriješene nesporazume s drugima. Trebamo vijetri jesmo li zadovoljni postignutim rezultatima. Po nekim vjerovanjima ravnodnevica je dan božanske ravnoteže i to je vrijeme da sve dovedemo u red.

Ravnodnevica ili ekvinočij (lat. aequus = jednak, nox = noć: jednako noć je) u astronomiji je trenutak kada Sunce u prividnom godišnjem gibanju nebu stigne na nebeski ekvator, tj. u proljetnu ili jesensku točku. Točke na nebeskoj sferi u kojima ekliptika presijeca nebeski ekvator zovu se točke ravnodnevica. Sunce na svom prividnom gibanju po ekliptici prolazi kroz proljetnu točku u trenutku proljetne ravnodnevica i jesensku točku u trenutku jesenske ravnodnevica. Tada je dnevni luk jednak noćnomu, pa obdanica i noć traju po 12 sati. Dogada se dvaput u godini, oko 21. ožujka (proljetna ravnodnevica) i oko 23. rujna (jesenska ravnodnevica). Proljetna i jesenska točka nemaju s alan po ožaj među zvijezdama, već se godišnje pomiču za 50,25" ususret Suncu Razlog je precesija Zemljine osi. Zbog pomaka, Sunčeva godina (tropska godina) je kraća za 20 minuta od zvjezdane (sideričke) godine. Za nadnevka ravnodnevica smjerovi izlaska i zalaska Sunca sa najbliži točnim smjerovima istoka i zapada, a u trenutku ravnodnevica Sunčeve zrake obasjavaju Zemljin ekvator pod pravim kutom. Trajanje dana i noći iznos: približno 12 sati, ali zbog djelovanja Zemljine atmosfere nije potpuno jednako. Od 2008. do 2101. godine, proljetna ravnodnevica pada 19. ili češće 20. ožujka.

Proljetna točka je jedno od dvaju presjecišta nebeskog ekvatora i ekliptike, gdje Sunce u prividnome godišnjem gibanju prelazi s južne na sjevernu nebesku polutku, što se dogodi oko 21. ožujka. Tada je astronomski početak proljeća. Zbog Zemljine precesije i nutacije, proljetna točka neprestano se pomiče među zvijezdama i danas se nalazi u zvijezdu Ribama, a nosi znak Oвна, jer je u doba kada je današnji znak standardiziran bila u tom zvijezdu. Za vrijeme Platonove godine proljetna točka opiše puni krug po ekliptici.

Jesenska točka je jedno od dvaju presjecišta ekliptike i nebeskog ekva-

tra, u kojem Sunce u prividnom godišnjem gibanju sa sjeverne nebeske polutke prelazi na južnu, što se dogodi oko 23. rujna. Tada je astronomski početak jeseni. Zbog Zemljine precesije i nutacije, jesenska točka neprestano se pomiče među zvijezdama i danas se nalazi u zvijezdu Djevići, a nosi znak Vage, jer je u doba kada je današnji znak standardiziran bila u tom zvijezdu.

Zemlja se okreće oko Sunca. Na tom putu oko Sunca Zemlja se istovremeno okreće i oko svoje osi. Načini 365 takvih okreta ili rotacija dok jednom obiđe Sunce. Ali os oko koje se Zemlja rotira ne stoji pod pravim kutom u odnosu na ravan putanje već je malo nagnuta i zbog toga Sunce ne grije jednako obje Zemljine polukugle tijekom cijele godine, pa imamo različita godišnja doba. U tijeku godine Zemlja zauzima četiri karakteristična položaja u odnosu na Sunce.

21. ožujka. Tog dana za Zemljane Sunce izlazi točno na istoku, a zalazi na zapadu. Dan i noć traju po 12 sati i jednaki su. Sunčevi zraci udaraju pod pravim kutom Zemljin ekvator. To je dan proljetnog ekvinočija tj. dan

proljetne ravnodnevica – tog dana počinje proljeće.

22. lipnja. Sunce gleda ravno u sjevernu obratnicu (najvišu paralelu do koje Sunce dolazi) i nalazi se u najvišoj točki na nebu sjeverne Zemljine polukugle. Taj dan se zove ljetni solsticij (lat. sol = Sunce, sistere = stati) ili ljetna dugodnevica. Tada je dan najdulji u godini, a noć najkraća. Počinje ljeto.

Ljeto se završava 23. rujna. Tog dana Sunce izlazi na istoku, a zalazi na zapadu. Dan i noć su opet jednaki i traju po 12 sati. Počinje jesen. Dan se zove jesenji ekvinočij ili jesenja ravnodnevica.

22. prosinca Sunce se nalazi ispod ekvatora u najnižoj točki i njegovi zraci udaraju pod pravim kutom zimsku obratnicu. Počinje zima. Noć je najdulja u godini, a dan najkraći. To je dan zimskog solsticija ili zimske kratkodnevica.

Naravno, na južnoj polukugli je sve obrnuto. Kada je kod nas zima njima je ljeto, kad je kod nas dan najkraći, njima je najdulji (to je zato što oni žive naglavačke ☺).

[www:hr.wikipedia](http://www.hr.wikipedia)
www:astronomija

Vinkovci - najstariji grad u Europi

Vinkovci - glavna šetnica

Bili smo na Vinkovačkim jesenima, a bili smo i gosti Matice hrvatske. Zahvaljujući ljubaznim domaćinima, posebice predsjedniku Ogranka Matice hrvatske u Vinkovcima dr. Draženu Švaglju proveli smo tri nezaboravna dana u šokačkim Vinkovcima. Kada sam kao mala u Kotor Varošu čula da sam šokica (tako me nazvala mama moje školske drugarice mus imanke), nije mi bilo pravo. Knjige kažu da su „Šokci hrvatska etnička grupa naseljena u području Slavonije, gdje su se doselili negdje u 7. stoljeću. Šokci danas žive u Slavoniji, Baranji, Bosni, Srijemu (zapadni dio), Banatu i Bačkoj“. Naselili su područje na kojem je živjelo staro ilirsko pleme Succi ili Succi, pa se pretpostavlja da ime šokci potječe od imena tog plemena. Uglavnom, vesela smo mi skupina, raspjevana i razigrana. Skladba „Šokadija“ autorice Božane Vidaković šokačka je himna, a šokadija je tema mnogih umjetnika: glazbenika, slikara, kipara.

Dr. Dražen Švagelj je predsjednik Ogranka Matice hrvatske Vinkovci. Liječnik i radi u vinkovačkoj bolnici. U Domovinskom ratu crta razdvajanja bila je udaljena od bolnice 300 metara. Možemo samo misliti kako je bilo tu živjeti i raditi. Dr. Švagelj je snimio dokumentarni film „Božić '91 u vinkovačkoj bolnici“, koji prikazuje svu tužnu situaciju u borbi i brizi za ranjene i bolesne što su pristizali u bolnicu, koja je sama bila ranjena neprijateljskim granatama. Život svih je bio u stalnoj opasnosti.

Vinkovci su na krajnjem sjeveroistoku Hrvatske, između Dunava i Save, na Bosutu. Nekada je, u zajedničkoj državi Jugoslaviji, grad bio veliko čvorište željezničkog, kako putničkog tako i teretnog prometa. Godišnje je kroz Vinkovce željeznicom prolazilo oko tri milijuna putnika, sada oko 200 000. I teretni promet je smanjen. No, i sada je značajno čvorište hrvatskih željeznica. Vlakovi stižu iz šest smjerova. Povećana arheološkim nalazima naselje je postojalo u prastara vremena od davnog Dirova brijega preko rimske Cibalie do sadašnjih Vinkovaca. Cibalia dobiva municipalni status (grad s vlastitom upravom) za Hadrijana (117.-138.). Vinkovci su najstariji grad u Europi – 8 000 godina. Ovdje su rođena i dva rimska cara: Valentinijan (rođen 321., carevao: 364.-375.) i njegov brat

Valens (rođen 328. Valentinijan ga proglasio suvladarom 364., a nakon Valentinijanove smrti suvereno vlada do 378. kada je poginuo u borbi s Gotima).

Iako su poštovana mnoga bčžanstva (Jupiter, Minerva, Herkul, Neptun, Liber i Libera, Venera, Dijana, Silvan, Mitra, Kibala), kršćanstvo je rano prihvaćeno u ovom području. Otomu govore brojni nalazi iz prve polovice trećeg stoljeća, a sačuvana su imena cibalitanskog biskupa Euzebija i p sara Poliona koji su umrli mučeničkom smrću u vrijeme rimskih progona kršćana. Sadašnja župna crkva u Vinkovcima posvećena je njima. To je barokna crkva izgrađena 1777. Vinkovčani je zovu „velika crkva“ Nalazi se u središnjem parku na glavnom gradskom trgu bana Josipa Šokčevića (rođen u Vinkovcima 1811. - umro u Beču 1896.). Bila je posvećena sv. Nepomuku, a od šezdesetih godina patroni su joj sv. Euzeb je i Poion, koji se slave 29. svibnja. U toj crkvi smo bili na nedjeljnoj misi u devet sati. Crkva je doslovce puna. Pitan gospođu, pored mene, je li uvijek ovoliko svijeta na misi govoreći joj da sam iz Sarajeva, a ona „I ja sam iz župe Presvetog Trojstva Novo Sarajevo. Otišla u ratnoj 1992. godini i ostala“. Kaže ima više misa i uvijek je crkva puna. U ovoj crkvi se služi i misa za sudiorike mimohoda Vinkovačkih jeseni. U istom parku je i zgradu u secesijskom stilu na čijem uglu je spomen ploča Josipu Runjaninu, skladatelju hrvatske Himne na kojoj piše: Josip Runjanin, shiritilac napjeva hrvatske himne. Rođen u Vinkovcima 8.12.1821. Umro 2.2.1878. u Novom Sadu Klub hrvatskih književnika iz Osijeka. MLMXXI. Na Trgu je spomenik Presvetom Trojstvu, a

Dječje vinkovačke jeseni

**U mene su šlingani rukavi
I tkanica crven - bijeli - plavi
To je moja mati tkala
Pa je meni sačuvala**

nedaleko je i kip sv. Roka, koji pokazuje svoje bolesno koljeno, a ranjen je i u Domovinskom ratu. Znica su Zapadne Europe s istokom i Srednje Europe s jugom. Uz katoličke postoje: evange.istička, protestantska i pravoslavne crkve.

Privedila Luca Koroman

Vinkovačke jeseni

Najstarija katolička crkva u Vinkovcima je crkva sv. Ilije iz 12. stoljeća, na dijelu zvanom Meraja. U ovoj crkvi se ne održava bogoslužje. Uz franjevački samostan je crkva sv. Ante Padovanskog, koja Vinkovčani zovu „mala crkva“. Tu su crkve: Srca Isusova, Bezgrješnog Srca Marijina, Svetog Ćirila i Metoda, sv. Vinka Palottija. U Vinkovcima su tri muška i tri ženska samostana, a tu je i sjedište Zajednice reformatorskih crkava. Četiri biskupa su rođena ovdje: mons Hranić i mons Eterovi - katolički, jedan kalvinistički i jedan biskup Crkve Božje.

Uz spomenute značajne Hrvaterođene u Vinkovcima ističemo književnika Matiju Antuna Reljkovića (1732.-1798.), Mi malo stariji sjećamo se iz školske lektire „Mrtvih kapitala“ Josipa Kozarca (1858. - 1906.), koji je bio inženjer šumarstva i puno je pridonio toj oblasti, ali je puno i pisao. Andrija Štamper (1888.- 1958.) završio studij medicine u Beču. Izradio je ustav Svjetske zdravstvene organizacije: bio prvi predsjednik, a bio je i zamjenik predsjednika socijalnog vijeća UN-a. Od 1947. bio je predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Rikar Lang, ekonomski stručnjak. Još poznatih: Vanja Radauš, akademski kipar, slikar, grafičar i pjesnik, a nadahnute su mu bili Šokadija i grad Vinkovci. Mirko Filipović, stručnjak borilačkih vještina; glumac Rade Šerbedžija, rođen u Vinkovcima, a s dasaka vinkovačkog kazališta stasali su mnogi poznati hrvatski glumci.

Vinkovce, kao i u druge naše krajeve, zauzeli su Osmanlije u 16. stoljeće, ali su tu vladali puno kraće nego u Bosni i Hercegovini.

Muzej grada je smješten u zgradi koju je izgradila Austro-Ugarska 1775. na ruševinama Čibaše, kao vojno sjedište granične pukovnije.

Vinkovačke arheološke iskopine su vrlo poznate širom svijeta. Područje pripada vučedolskoj kulturi. Uz mnoge zanimljive materijalne ostatke, na mjestu gdje se sada nalazi hotel Slavonija, pronađena je 1978. zdjela s urezanim ukrasima koji označuju kalendar. To je najstariji indoeuropski kalendar ORION iz doba piramida i rane Troje. Ukrasna posuda zasnovani su na Suncu i astralnom simbolizmu te Veneri i Marsu – bitna zvijezda za sva četiri godišnja doba. Ova posuda s ucrtanim kalendarom nije kopija egipatske ili mezopotamske, jer je kalendar utemeljen na 45. sjevernoj paraleli što odgovara klimatskim uvjetima našeg područja. Nastanak posude nađene u Vinkovcima datiran je oko 2 600 godine pr. Krista. Šetnica u pešačkoj zoni Vinkovaca popločana je motivima kalendara Orion, a postavljen je digitalni infopano, na kojem posjetitelji mogu

dobiti podatke o Orionu, te o drvu abonosu, koje je iz istog razdoblja kao i posuda kalendara.

Evo nešto i o abonosu. To su golemo stabla pronađena na dnu rijeke Save nedaleko našeg Orašja. Putujući u Vinkovce odmarali smo u Franjevačkom samostanu Tolisa. Tu nas je ljubazni gvardijan upoznao s drvom abonosa. Kažu da je neuništivo. Možete li zamisliti kladu staru tisuće i tisuće godina. U samostanu je uređena jedna soba namještajem od tog drva.

Obrada drva ovdje u Vinkovcima je tradicija: Spačva - drvena industrija - proizvodnja hrastova parketa, vrata i furnira. Jaka firma je i Dilj - član NEXE grupe - 80-godišnja tradicija proizvodnje cigle i crijeva.

Uz Gimnaziju utemeljenu 1799 u Vinkovcima djeluje još sedam srednjih škola i tri fakulteta.

Pravu ljepotu Vinkovaca doživjet ćete posjećujući Vinkovačke jeseni koje se održavaju u rujnu. Ove godine su bile od 11. do 20. rujna. Prve vinkovačke jeseni održane su 1966. U okviru Jeseni održavaju se kulturne (dječje vinkovačke jeseni, smotra folklora, šokački divani) i gospodarske manifestacije - sajam gospodarstva i obrta. Najzanimljiviji je primohod sudionika, koji je održan 20. rujna 2015. Sudjelovalo je 85 kulturno umjetničkih društava, 50 gajdasa, 25 svečanih konjskih zaprega, pedeset konjanika na lipancima. Šokcu i Slavoncu konj i zaprega imaju mistično značenje zbog nekadašnjeg načina života. Tu ćete uživati u svirci i pjesmi sudionika te vidjeti svu ljepotu hrvatskih tradicijskih narodnih nošnji.

Vinkovčani se brinu za svoju okolinu. Ekološke udruge organiziraju mnoge akcije. Tako u okviru svjetske akcije Očistimo svijet (World Cleanup) u travnju organiziraju „Zelenu čistku“ - jedan dan za čistu okoliš. Ove godine je četvrta „Zelena čistka“ održana 18. travnja kada su volentari skupili više od tri tona otpada.

Daljnju i bližu prošlost i sadašnjost grada i okolice doživite dolaskom u Vinkovce i okolice. Turistička zajednica mnoge radi na razvoju seoskog, ribolovnog i lovskog turizma.

Pogačice s eurokremom

Sastojci:

- 150 g margarina
- 200 g šećera
- 3 žlice kakaa
- 2 d. vode
- 250 g mljevenog keksa
- 100 g kekosa + za posipanje
- 200-300 g eurokrema

Priprema:

Margarin, šećer i kakao staviti u šerpu, preliti vodom i uz miješanje prokuhati. Skinuti s vatre, pa umiješati keks i kokos. Ohlađeno na dasci posutoj kokosom rastanjiti na debljinu prsta. Modlicom vaditi krugove prečnika tri cm. Posuti ih kokosom, a na sredini prstom napraviti udubljenje da se čobije malo gnijezdo za krem. Eurokrem staviti u udubljenje pokvašenom žličicom ili još lakše špricom. Do serviranja držati u hladnjaku.

Dobar tek!

Jesenji kolač

Sastojci:

- keks
- 1 kg jabuka
- 2 vanil šećera
- 4 kašike smeđeg šećera
- sok od jednog limuna
- 1 kašika ribanog đumbira cimet
- 2 kesice praha za puding od vanilije
- 2,5 dl. vode
- 2 kesice praha za šlag pjenu
- 2 dl. mljeka

Priprema:

Jabuke oguliti i izrendati. Dodati im vanil šećer i smeđi šećer, dodati i limunov sok i sve izmiješati i dinstati na laganoj temperaturi dok ne bude isparila polovina jabukovog soka. Dodati zatim đumbir i cimet i izmiješati. U 2,5 dl. vode razmutiti 2 kesice praha za puding pa i to dodati jabukama, miješati i kuhati dok masa ne postane kremasta. U kalup redati sloj keksa pa sloj krema sa pucingem i jabukama i ponavljati postupak. Dekorirati sa šlag pjenom pripremljenom sa 2 dl. mljeka i sa kriskicama jabuke. Poslužiti uz kavu i uživati u blagodatima prirode i jeseni.

Voćni kolač

Sastojci:

- 4 jaja
- 2 žlice tople vode
- 15 dkg šećera
- 20 dkg margarina (otopiti)
- 2 vanili šećera
- 30 dkg brašna
- 1 prašak za pecivo

Priprema:

Izmiksati 4 žumanjka sa 5 dkg šećera i 2 žlice tople vode, dodati otopljeni i ohlađeni margarin, postepeno dodati brašno, stijeg od 4 bjelanjka izmiksati sa 10 dkg šećera.

Sipati u namazani i pobrašnjenu tepsiju i pobočkati što više različitog voća po vašoj želji.

Pecite na 150-180 C 30-40 min. ut.

Smjesa je za veću okruglu modlu ili srednju tepsiju.

U slast!

HUMOR.HUMOR.HUMOR.HUMOR.

Došao čovjek kod liječnika na kontrolu i on ga pita

- I, je li vam sada dobro?
- Dobro nije, ali bolje je
- Ipak je dobro kada vam je bolje - na to će doktor.
- Bilo bi bolje da je dobro! - odgovori pacijent.

Učiteljica kritizira malog đaka:

- Ti si sramota ovog razreda. Ja sam u tvojoj dobi već znala čitati, pisati i računati, a ti nisi ni za što sposoban.

A mali će na to:

- Vidi se da ste vi imali dobru učiteljicu.

Sudac daje upute svjedoku:

- Upozoravam vas da govorite samo što ste vidjeli, a ne što ste čuli. U redu?
- U redu!
- Dobro. Kad ste rođeni?
- To vam ne mogu reći!
- Kako ne možete reći?
- Pa, ja sam o tome samo čuo, nisam vidio...

Mali Perca dolazi iz škole nasmijan i onako s vrata kaže:

- Mama, volim te!!
- Mama ko mama blago mu odgovori:
- Hvala dušo, kaži to i tati, obradovace se sigurno.
- Ulazi Perca u sobu i kaže tati:
- Tata, ja volim mamu!!

Žena i muž razgovaraju.

- Onaj naš balavac mi je opet krao iz novčanika - kaže muž.
- Kako znaš da je on? Možda sam bila ja?
- Ma, nisi ti - on uvijek barem nešto ostavi kad uzima!

Muž i žena gledaju televiziju.

Upravo počinje dokumentarac o glodavcima:

- Ženo, nećemo valjda gledati ove pacove?
- Pacove?! To ti je dokumentarni film o glodavcima!
- Glodavci, pacovi, miševi... Zar ne misliš da su svi jednako odvratni?
- Naravno. mišiću moj!

Nakon što joj se povjerila, pita žena najbolju prijateljicu:

- I što sad da mu kažem?
- Ne znam... reci mu istinu...
- Kakvu istinu?
- Otkud znam kakvu, smisli nešto...

Igrao Mujo Loto pa zove Fata da pita šta je pogodilo...

- Fato, jel ima 3?
- Ima.
- A 7?
- Ima i 7.
- A, jel ima 14?
- Ima i 14!
- A, ima li 21?
- Ima i 21
- Ima! 25?
- Ima!
- A 32?
- Ima!
- Fato, de reci mi, mater ti, jel ima i 44?

Fata čuti. - Šta je bona Fato?, dere se i Mujo - Ma ima - 44, samo izgleda si ga precrtao...

LOTO

1	2	3	X	5	6	7
X	9	10	11	12	13	14
X	X	17	18	19	20	21
22	X	24	25	26	27	28
29	30	31	32	33	34	35
36	37	38	39	40	41	X
42	44	45	46	47	48	49

Kopaju Mujo i Fata krumpir, pa Muji pukne drška od motike.

Kaže mu Fata:

- Bolan, idi kod Hase i pozajmi motiku, dok ovu našu ne opravimo.
- Ode Mujo - razmišlja usput:
- "Doći ću kod Hase, on će mi dati motiku i reći da pazim da je ne polomim kao i moju.
- Ja, kak'i sam baksuz, ima da je slomim, a Haso, kak'i je baksuz, ima da me tuži i završićemo na sudu.
- Ja, kak'i sam ludak, ima da mu svašta kažem na sudu i da ga mlatnem, pa ću zaglaviti zatvor..."
- U tom trenutku stiže on pred Hasinu kuću, izlaz: Haso i pita ga:
- Muje, jarane, kojim dobrom?
- A Mujo će, kao iz tepa:
- Ma bježi mi s očiju i ti i tvoja motika!

 Nema raja bez rodnoga kraja!